

ricis cantaret, et tectis cinere prunis fumus evapora-
rans illi in faciem exhalavit; ille quasi nihil sentiens
inmotus mente et corpore stabat: at unus ex clericis
auferre hoc volens incommodum curvato genu car-
bones detegit et insufflans sopitos suscitavit ignes.
Mane autem vocans clericum distincte (*Forte*, distri-
cte) sciscitatus est; quare hujus mentis fuerit, ut
sacris hymnis dimissis se magis incurvaverit ad con-
struendum focum? Et poenitentiam aliquot dierum
sibi indicens, docuit clericos, dum ad opus divinum
assisterent, omnes occurrentes cogitatus amovendos,
et quantum humani cordis fugacitas patitur, nihil
aliud cogitandum.

29. ^a Igitur de sancto transitu beatissimi viri
non tam nobis dolendum quam gaudendum esse vi-
demus. Gratias enim agere debemus, quod talem
nostris temporibus virum concessit, qui et prioribus
sanctis æquandus, et hujus ætatis hominibus incom-
parabilis, et posteris imitandus existit. Gratias
enim agere debemus, quod nos eum ex pastore patro-
num habere fecit. Nam quamvis omnes sanctos nos
patronos habere confidamus, ipsum tamen speciali
licet nos (*Forte*, nos licet) indignos patrocinio tueri
non absurde speramus. Quantum autem apud Deum
ejus patrocinia valeant; testantur sanitates morbi-

^a Quæ hoc in capite ad finem usque exstant, in nullo exemplari impresso de vita aut miraculis S.
Ludgeri hactenus habentur.

EXCERPTUM EX LITANIIS RHYTHMICIS

VITAM SANCTI LUDGERI CONTINENTIBUS, WERTHINÆ SCRIPTIS,

De monasterii in Helmstæt fundatione a sancto Ludgero facta.

(Apud Leibnitz, *ibid.*)

EX LITANIA I.

Fundavit insuper tria loca pariter
Numero locorum, quo et populorum
Werthinam, Helmenstad monachis fundaverat,
De proprietate vel hæreditate,
Et episcopium dictum monasterium, etc.

EX LITANIA II.

Ita ut plurimis studeret discipulis
Omni semper mane lectionem dare.
Quos et erudiens ipse et instituens,
Per honestos mores duxit ad honores.
De quibus plurimi facti sunt episcopi;
Suus sicut primus frater Hildegrinus:
Qui in Ecclesia dudum fuit aliqua,
Catalaunensi præsul, sub Rhemensi:

C Ubi dum degeret, et commissa regeret;
Et prosperitatem habuisse fratrem
Ludgerum cerneret, ut gentes converteret,
Quos de paganismo acquisivit Christo;
Et ipse monitus nimirum divinitus,
Ad Northuringensem se committit gentem,
Usus auxilio fratris et hospitio,
Manentis in loco Helmenstad vocato:
Ubi sanctissima ordinantes semina
Evangeliorum, in Northuringorum
Jecerunt pectora, donec Dei gratia,
Fecit ibi fructum cælos usque ductum.
Est episcopium adhuc testimonium,
Quo incepit sedem Hildegrinus idem,
Qui quamvis Werthinæ sit conditus corpore,
Haluerstadis tamen sit patronus. Amen.

CHARTULARIUM WERTHINENSE.

(Apud Leibnitz, *ibid.*)

IN NOMINE SANCTÆ TRINITATIS INCIPIT LIBER CHAR-
TARUM CAMBLE CONTRA FOLCBERTUM IN WIDUBERGE.

1. Notum fieri cupio omnibus tam præsentibus quam
futuris, qualiter ego Ludgerus presbyter aliquantulum
particulam hæreditatis dato pretio a Theganbaldo
ingenuo et nobili homine comparavi in villa

D quæ nuncupatur Fislacu (Fislack), id est Hovan
illam quæ dicitur Alfgedine-Hova, cum omni inte-
gritate, sive in silva, seu in pascuis et perviis et in
aquarem usu et decursibus: hæc omnia a supra-
dicto nobili Franco Theganbaldo ego Ludgerus presby-
ter comparavi, et aliquantos annos possedi, et in ea
elaboravi, quod potui. Nunc autem eandem Hovan

in terra aratoria, quicquid in ea unquam aratum fuit, deſi Folcherto contra illum Rothum, quod dicitur Widuberg inter duos rivulos, id est inter Diapanbeci, et alium ab occidente usque in flumen Ruram: excepto, quod ego Ludgerus dominationem, quæ ad illam Hovam respexit, mihi retinui, seu in silva, sive in aquis et pastu, vel in comprehensione cum omni integritate juri meo reservavi, et in ea ratione accepti Rhotum illum a Folcherto vicino in Cambia contra terram aratoriam. Hovæ supradictæ, ut eum jure hæreditario in perpetuum possidere debeam, et ad æternos usus Ecclesiæ Dei et servientium ejus redigere: aut quicquid exinde utile esse decrevero, liberam et firmissimam habeam potestatem ab omnibus, sive vivens facere, sive post obitum meum, tantum ad usum fructiferum pertinentem et proficientem. Si quis vero, quod futurum esse non credo, ego ipse, quod absit, aut aliquis de hæredibus vel pro hæredibus meis, seu qualibet opposita persona, quæ contra hanc chartam Cambiæ injusto conamine venire tentaverit aut eam infringere voluerit, imprimitus iram Dei cœlestis incurrat, et a sanctorum angelorum societate separetur, et ab ingressu omnium ecclesiarum alienus existat, quoadnusque se correxerit a nefaria præsumptione. Et insuper a fisco maletatus auri libras duas, argenti pondus decem coactus exsolvat; et sic quidem quod repetit, evindicare non valeat, sed firma et immutabilis hæc Cambia in sempiternum permaneat, stipulatione subnixâ. Acta est autem publice anno 21 gloriosi atque religiosi secundi regis Caroli, xvi Kalendas Martii in loco qui dicitur Diapanbeci in Ripa-Rura coram testibus ac manum mittentibus, quorum nomina subtus adnotantur. Notavi tempus, diem, locum, quo hæc acta sunt. Ego Thiatbalduſ humilis presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Folcherti, qui hanc chartam fieri rogavit et propria manu firmavit. Signum Regenberthi. Signum Alfdagi. Signum Bonno. Sig. Fridubaldi. Sig. Hluduwini. Sig. Giffudi. Sig. Borngeri. Sig. Hildiradi. Sig. Borbini. Sig. Luidrici. Sig. Walafridi.

Traditio Hluduwini ad Werethinas.

2. Notum fieri cupio omnibus tam præsentibus quam futuris, quomodo ego in Dei nomine Hludwinus, filius quondam Thiattheri, pro remedio animæ meæ et pro æterna retributione tradidi omnem partem hæreditatis meæ in loco nuncupato Werethinum, ad reliquias S. Salvatoris, et venerabili viro Ludgero abbati, qui ipsas reliquias semper secum gestare solet, id est, inter duos rivulos, qui surgunt in monte, in flumen Ruram vadunt: unus vocatur Diapanbeci; alter vero in Orientali parte, id est, absque nominis appellatione, de terra aratoria usque in flumen Ruram, traditumque in perpetuum esse volo, et nullis temporibus immutatum. Sed ipse venerabilis abbas Ludgerus hanc traditionem, quæ dudum comprehensio mea esse dignoscitur, simul cum illa terra, quæ ibidem jam culta esse videtur, totum et ad integrum perennibus temporibus teneat, possideat, ad usus Ecclesiæ Dei, liberamque et firmissimam potestatem habeat a me et ab omnibus hæredibus meis, quicquid exinde facere voluerit, et in cujuscunque manus mittere decreverit, dum adhuc ille advixerit, qui post obitum suum illud excolat, et ad utilitatem ecclesiæ Dei redigat. Si quis vero, quod futurum esse non credo; ego ipse, quod absit, vel aliquis de hæredibus meis, aut ulla adposita persona, quæ contra hanc traditionem venire conaverit, imprimitus iram Dei cœlestis incurrat, et a consorcio omnium ecclesiarum anathematizetur; et insuper in Dominicum auri libras v, argenti pondus x, coactus exsolvat. Et sic quidem, quod repetit, evindicare non valeat; sed firma et immutabilis traditio hæc in sempiternum permaneat, stipulatione subnixâ. Acta est autem publice anno 21 regni religiosissimi regis Caroli, xv Kal. Feb. coram manum missoribus in loco nun-

cupato Diapanbeci, sive Werethina, quorum nomina infra tenentur. Notavi diem, locum, tempus, quo scripsi. Ego Thiatbalduſ humilis presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Hluduwini, qui hanc traditionem dominante manu peregit, propriaque subſtus firmavit.

Signum Reginberti. Sig. Thiatbaldi. Sig. Thiatthori. Sig. Frithuradi. Sig. Frithubaldi. Sig. Frithubrandi. Sig. Reginbaldi. Sig. Theganradi.

Traditio Oodhelmi ad Withmundum.

3. Dum unusquisque in præſenti sæculo conversatur, cogitare debet et perpendere, qualiter sibi vitam acquirat et remunerationem sempiternam post mortem. Idcirco ego Oodhelmuſ, filius quondam Oodwerci, pro remedio animæ meæ, et pro æterna retributione tradidi partem hæreditatis meæ, quæ mihi jure hæreditario legibus contigit, id est tres Hovas in tribus locis, quorum nomina locorum hæc sunt: Hova una Okiani in pago Isloi, altera in Manheri, illa Selihova in pago Northuvanti, tertia in Ilasungun in eodem pago. Hoc quod modo denominavi, tradidi in reliquiis sancti Salvatoris, quæ in Withmundis constitutæ sunt, et in manus Ludgeri presbyteri, traditumque in perpetuum esse volo, et nullis unquam temporibus ulterius immutari, sed ad perpetuos usus ejusdem ecclesiæ custodes hæc omnia possideant cum integritate illibata: tantum ut diebus vitæ nostræ ego et conjux mea dilecta Theodolinda res istas in beneficio ejusdem ecclesiæ sub usu fructifero habere valeamus, id est, ut per singulos annos solidum unum ad luminaria ecclesiæ in Natali Domini donare debeamus. Post nostrum vero discessum de hac vita in dominationem supradictæ ecclesiæ res ipsæ meliorate perveniant cum omni integritate: ejusdem ecclesiæ legitimi procuratores ad utilitatem ejus quicquid exinde facere voluerint, liberam et firmissimam ab omnibus habeant potestatem. Si quis vero, quod futurum esse non credo, ego ipse, quod absit, aut aliquis de hæredibus vel pro hæredibus meis contra hanc traditionem venire tentaverit, aut eam infringere voluerit, instigatus a diabolo, imprimitus iram Dei cœlestis incurrat, et a sanctorum angelorum societate separetur, et ab ingressu omnium ecclesiarum alienus existat, donec se emendet a præsumptione nefanda. Et insuper in Dominicum auri libras duas, argenti pondus x, coactus exsolvat, et sic quidem quod repetit, evindicare non valeat; sed firma et immutabilis hæc traditio in sempiternum permaneat stipulatione subnixâ. Acta est autem publice in loco ipso, qui dicitur Witmundi anno 21 regni religiosissimi regis Caroli sub die v Idus Junii. Notavi diem, tempus, locum, quo hæc scripta sunt. Ego Thiatbalduſ, humilis presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Oodhelmi, qui hanc traditionis chartam fieri rogavit et propria manu firmavit. Signum Hildigni. Sig. Meginulfi. Sig. Ludgeri. Sig. Meginungi. Sig. Gerwini. Sig. Marccici. Sig. Thathumeri. Sig. Gerhardi.

Traditio Immæ.

4. Notum fieri cupio omnibus tam præsentibus quam futuris, qualiter ego Imma tradidi partem hæreditatis meæ ad ecclesias sancti Salvatoris, quæ constructa est in pago Ripariorum, in loco qui dicitur Werthina, super fluvio Rura, hoc est, quod tradidi in pago Sutrachi, in villa, quæ dicitur Aldgropshem, terram xx animalium et dimidium unius, et in alia villa terram xv animalium, quæ vocatur Kompingwerva in ipso supradicto pago: et in tertia villa xii animalium terram, quæ vocatur Inwostarburon in pago Westrachi, traditumque in perpetuum esse volo, et promptissima voluntate confirmo, et transuli de mea potestate in illorum potestatem, ut post hunc diem habeant licentiam habendi, possidendi, commutandi, et quicquid exinde facere voluerint, li-

beram et firmissimam habeant ab omnibus potestatem. Si quis vero, quod futurum esse non credo, si fuerit in postmodum ego ipse aut aliquis de hæredibus meis seu ulla opposita persona, qui contra hanc traditionem a me factam venire voluerit, aut eam infringere et immutare tentaverit, imprimitus iram Dei omnipotentis incurrat, et a liminibus sanctorum efficiatur extraneus, præsensque traditio firma permaneat stipulatione subnixæ. Acta est in Werthina monasterio xiv Kal. Septembr. anno 6 regni domini Ludovici regis, indictione 8. Ego Thiathardus humilis diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Immæ, qui hoc tradidit, et propria manu firmavit. Isti sunt visores et auditores:

Signum Remberti. Signum Erpolfi. Sig. Aldhardi. Sig. Wichardi. Sig. Snelgeri. Sig. Erbaldi. Sig. Ili. Sig. Sigwardi. Sig. Heio.

Traditi Henrici juxta Ruram.

5. Dum unusquisque in præsentis sæculo conversatur, cogitare dehet et providere quomodo animam suam salvare possit, et æternum sibi refrigerium invenire post temporalem et mortalem vitam mundi hujus. Hoc ergo Henricus perpendens in animo meo, et frequenti meditatione revolvens tradidi pro remedio animæ meæ et pro æterna retributione ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ semper virginis, et in manus Ludgeri presbyteri, qui easdem reliquias procuravit, particulam hæreditatis et proprii laboris mei, id est totam comprehensionem in silva, quæ dicitur Hoissi in aquilonali ripa fluvii Ruræ, quam ibi dudum comprehendi inter montem et ipsam fluvium, communionemque in eadem silvam. Simili modo tradidi et piscationem in Rura cum pascuis, perviis, aquarumque decursibus, quæ illuc attingunt, et in ipso loco excoli possunt et perfici. Hæc omnia tradidi ad reliquias superius nominatas, et in manus ejus jam dicti presbyteri, traditaque in perpetuum esse volo, et per nulla temporum curricula ulterius immutari, sed ad perpetuos usus Ecclesiæ Dei in eleemosynam meam ista omnia superius nominatus presbyter Ludgerus jure hæreditario possideat, habeat, colat et fructificet, et cuicumque disposerit, et utile esse perspexerit, post obitum suum commendare et tradere, liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem. Si quis vero instigatus a diabolo, quod tamen futurum esse non credo, ego ipse, quod absit, aut aliquis de hæredibus vel pro hæredibus meis, seu qualibet extranea persona contra hanc traditionem venire tentaverit, aut eam infringere proposuerit fixa et deliberata intentione, imprimitus iram Dei cœlestis incurrat, et a sanctorum angelorum societate separatur, et ab ingressu omnium ecclesiarum alienus existat, donec se emendet a præsumptione nefanda. Et insuper in Dominicum auri libras duas, argenti pondus x, coactus solvat. Et sic quidem, quod repetit, evindicare non valeat, sed firma et immutabilis hæc traditio in sempiternum permaneat cum stipulatione subnixæ. Acta est autem publice anno regni domini nostri religiosissimi regis Caroli, vi Kal. Martias, in villa quæ dicitur Hlopanheldi, coram testibus et manumissoribus, quorum nomina subius notantur. Et ut hoc traditionis testamentum firmius perseveret in æternum, notavi tempus, diem, locum, in quo factum est. Ego Thiatbalus humilis presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Henrici, qui hanc traditionem perfecit et propria manu firmavit. Signum Hriatthrudæ conjugis ejus consentientis et confirmantis. Sig. Æærici, filii ipsius eadem facientis. Sig. Berngeri subius firmantis. Sig. Aluberti, clerici. Sig. Hluduwindi. Sig. Thegembaldi. Sig. Guntfridi. Sig. Oodfinni. Sig. Hildiberti. Sig. Wimberti. Sig. Cassi diaconi. Sig. Raafri. Sig. Landberti.

Traditio Ludgeri.

6. Notum fieri cupio omnibus, tam præsentibus

A quam futuris, qualiter ego Ludgerus, filius quondam Hrodgeri, pro remedio animæ meæ, et pro æterna retributione tradidi ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ semper virginis et in manus Ludgeri presbyteri, qui easdem reliquias procurabat, portionem hæreditatis meæ, id est, omne quod jure hæreditario legibus obvenit in villa, quæ dicitur Bidnigahemi, et in alia, quæ nuncupatur Thornspye, in terra aratoria, seu in pratis, et in pascuis, et in omnem communionem mecum in silvam, quæ dicitur Huistarhant, excepta una particula, in illa prata, quæ dicitur Blidgeryngmad, quam mihi reservavi pro necessitatibus meis. Cætera autem omnia tradidi ad reliquias superius denominatas et in manus jam dicti presbyteri cum omni integritate in villulis, quibus ante dixi, sive in terra aratoria, seu in pratis et pascuis, vel piscationibus, et aquarum decursibus, perviis communis, quæ ad illas villas attingunt. Et hæc omnia tradita in perpetuum esse volo, nullisque unquam temporibus ulterius immutari, sed ad perpetuos usus Ecclesiæ Dei ista omnia jure hæreditario jam memoratus presbyter Ludgerus possideat. Si quis vero instigatus a diabolo, ego ipse, quod absit, aut aliquis de hæredibus vel pro hæredibus meis, seu qualibet extranea persona contra hanc traditionem venire tentaverit, aut eam fixa et proposita intentione infringere decreverit, imprimitus iram Dei cœlestis incurrat, et a sanctorum angelorum societate separatur, atque a liminibus omnium ecclesiarum alienus existat, donec se emendet a nefaria præsumptione. Et sic quidem, quod repetit, evindicare non valeat, sed firma et immutabilis hæc traditio in sempiternum permaneat cum stipulatione subnixæ. Acta est autem publice in loco, qui dicitur Adosumnis (*Rocroori*) anno 28 regni domini nostri religiosissimi regis Caroli, sub die Kalendarum, viii Idus Junias coram testibus et manumissoribus, quorum nomina subius notantur. Et ut hoc testamentum traditionis firmius habeatur in perpetuum, notavi diem, tempus, locum, in quo hæc facta sunt. Ego Thiatbalus humilis presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Ludgeri, qui hanc traditionem in eleemosynam suam peregit, et propria manu subius firmavit.

Signum Bernsuidæ consentientis. Sig. Gerwali. Sig. Welfrici. Sig. Bago. Sig. Hrodberti. Sig. Wigbaldi. Sig. Borhtrici. Sig. Fefingeri. Sig. Wilbaldi. Sig. Helmrici. Sig. Luidberthi. Sig. Meginbaldi. Sig. Bernhardi. Sig. Hiddoni. Sig. Hrafaugrimi. Sig. Weringeri. Sig. Folcradi. Sig. Raadgeri.

Traditio Folchardi et Reginaldi et Gerhards, etc., in Withmundi.

7. Notum fieri desideramus omnibus, tam præsentibus quam futuris, qualiter hos hæredes et participes et consanguinei, his nominibus Reginaldus, Folchardus, Gerhardus, Wifel et Helmberthus tradidimus agrum hæreditarii juris nostri in Withmundi Ludgero presbytero et abbati ad construendam in eo ecclesiam in aquilonali latere agri illius, quem a Wrachario comite tradente ipse Ludgerus suscepit: traditumque in perpetuum esse volumus et nullis unquam temporibus immutari, sed ad perpetuos usus et ad utilitatem Ecclesiæ Dei supra dictus presbyter liberam et firmissimam a nobis et ab omnibus habeat potestatem, quicquid exinde vivens agere voluerit, aut cuicumque post obitum suum tradere decreverit ad colendum et fructificandum in Ecclesia Dei. Si quis vero, quod futurum esse non credimus, nos ipsi, quod absit, aut aliquis de hæredibus, vel pro hæredibus nostris contra hanc traditionem venire tentaverit, aut eam infringere voluerit instigatus a diabolo, imprimitus iram Dei cœlestis incurrat, et a sanctorum angelorum societate separatur, et ab ingressu omnium ecclesiarum alienus existat, donec se emendet a præsumptione nefanda. Et insuper in Dominicum auri libras duas, argenti pondus decem,

coactus exsolvat, et sic quidem, quod repetit, evindicare non valeat; sed firma et immutabilis hæc traditio in sempiternum permaneat, stipulatione subnixa. Acta est autem publice in loco ipso, qui dicitur Withmundi, anno tricesimo secundo regni religiosissimi regis Caroli sub die xiiii Octobr. Notavi diem, locum, tempus, quo hæc scripta sunt. Ego Thiatbaldus humilis presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Isti sunt visores et auditores :

Signum Folchardi, Gerhardi, Wifel et Helmberti, qui hanc traditionem perfererunt et propriis manibus firmaverunt. Sig. Hildigeri. Sig. Oodhelmi. Sig. Meginungi. Sig. Walfridi. Sig. Werinberti. Sig. Hrodberti. Sig. Ludgeri. Sig. Werinhardi. Sig. Engilberti.

Traditio Hrodulfi in Anglandi.

8. Notum fieri desidero omnibus, et præsentibus et futuris, qualiter ego Hrodulfus, filius quondam Wibaldi, tradidi ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ semper virginis, et in manus Ludgeri abbatis, particulam hæreditatis meæ in pago Folum (*Velow*) in villa, quæ dicitur Englandi, id est curtile unum et duodecimam partem in silvam quæ dicitur Braclog, cum pascuis et plena dominatione, quæ jure legali ad illud curtile pertinere compertum est. Hæc omnia tradidi in eleemosynam meas ad reliquias superius memoratas, et in manus jam dicti abbatis, traditaque in perpetuum esse volo, et per nulla temporum curricula, ulterius immutari, sed ad perpetuos usus Ecclesiæ Dei ipse abbas Ludgerus quicquid exinde facere voluerit, liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem, stipulatione subnixa. Acta est autem publice in loco, qui dicitur Wigtmundi, ad ecclesiam sancti Salvatoris anno 33 regni domini nostri religiosissimi regis Caroli, vii Kal. Septemb. Coram testibus ac manumissoribus, quorum nomina subius notantur. Et ut hoc traditionis testamentum firmiter perseveraret in æternum, notavi tempus, diem, locum, quo scriptum est. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Hrodulfi, qui hanc traditionem dominante manu perfecit et subius firmavit.

Signum Hildigeri. Sig. Ludgeri. Sig. Eurwini. Sig. Ludgeri. Sig. Meginberti. Sig. Engilberti. Sig. Oodhelmi. Sig. Germundi.

Traditio Hirpingi.

9. Notum fieri cupio omnibus, tam præsentibus, quam futuris, quomodo ego Hirpingus filius quondam N... accepto pretio a Ludgero abbate, vendidi ei vineam unam in villa, quæ nuncupatur Bacheim, quæ etiam villa in ripa consistit fluviali, quæ dicitur Melenbach (*Melem* prope Bonnam) et eandem ipsi firmiter contradidi, traditamque in perpetuum esse volo, et nullis unquam temporibus immutari; sed ad perpetuos usus Ecclesiæ Dei post obitum suum liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem, quicquid exinde facere voluerit, stipulatione subnixa. Acta est autem publice in Saxonia, ubi tunc temporis fuimus in hoste, in loco, qui nuncupatur Minmithum (*Minden*) anno 30 regni domini religiosissimi regis Caroli, xiiii Kal. Augusti coram testibus ac manumissoribus, quorum nomina subius notantur. Et ut hoc testamentum firmiter habeatur, notavi diem, tempus, locum, quo scriptum est. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Hirpingi, qui hanc traditionem fecit, et propria manu firmavit. Signum Hildibrandi. Sig. Berngeri. Sig. Hugbaldi. Sig. Gundholdi. Sig. Berngeri. Sig. Wanberti. Sig. Hathubaldi.

Traditio Ludgeri et Hiddoni.

10. Notum fieri desideramus omnibus, tam præsentibus quam futuris, quomodo ego Ludgerus, filius

quondam Hrodgeri, et ego Hiddo, filius quondam Herewini, tradidimus partem propriæ hæreditatis nostræ Ludgero episcopo, pro remedio animæ nostræ et pro æterna retributione in villa, quæ dicitur Thoruspic (*Dornspick*) in his duobus locis, id est in Quarsingseli et in Borugtanseotan, quicquid ibi habuimus, aut per jus hæreditatis, aut per comprehensionem, aut per aliam quamcunque acquisitionem, omnia hæc ad integram ipsi Ludgero episcopo in eleemosynam nostram tradidimus, traditamque in perpetuum esse volumus, et nullis unquam temporibus immutari, sed ad perpetuos usus suos et utilitatem Ecclesiæ Dei, quicquid exinde facere voluerit, liberam et firmissimam a nobis et ab omnibus habeat potestatem. Acta est autem publice cum stipulatione subnixa in villa, quæ dicitur Bidingahem anno 37 regni gloriosissimi imperatoris Carli, ix Kalendas Maias coram testibus ac manumittentibus, quorum nomina subius notantur. Et ut firmiter hæc traditio in sempiternum perseveret, notavi diem, locum, in quo hæc scripta sunt. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Ludgeri, qui hanc traditionem dominante manu perfecit et subius notavit.

Signum Hiddoni similiter tradentis et subius firmantis. Sig. Marchardi. Sig. Baiori. Sig. Holmerici. Sig. Hengilbaldi. Sig. Luidberti. Sig. Wilbaldi. Sig. Folcradi. Sig. Regingeri. Sig. Lodoci. Sig. Gerberti. Sig. Thiatbaldi.

Traditio Eforwini et parentum ejus.

11. Dum unusquisque in præsentem sæculo conversatur, et hanc mortalem vitam habere videtur in corpore, cogitare debet et prævidere, qualiter sibi in futura essentia, et in perpetua mansionem remedium aliquod et salutem animæ suæ acquirere possit in cælestibus. Idcirco placuit nobis cohæredibus et comparticipibus in uno patrimonio his nominibus, Eforwino, Hildirado et Irminevino, Ludgero presbytero postulante tradere ad reliquias sancti Salvatoris, quas ipse Ludgerus semper secum gestat, et in manus ejusdem presbyteri aliquam particulam hæreditatis nostræ in eleemosynam nostram, quod et fecimus hoc modo: Tradidimus in propria hæreditate et dominatione nostra in silva, quæ dicitur Hoiss, comprehensionem illam, quam ipse Ludgerus ibi desideravit, et Hildiradus in nostro nomine comprehendit simul cum eo, et consignavit ad reliquias supradictas sancti Salvatoris, et in manus ejusdem presbyteri simili modo tradidimus, et dominationem aliquam in eadem silvam superius adjacentem. Hæc comprehensio, quam tradidimus juxta illas comprehensiones, contigua est et cohærens a summo usque ad finem, quas Henricus et Hluduwinus ad easdem reliquias et ipsi Ludgero ante annos aliquos tradiderunt. Ista est traditio, quam in eleemosynam nostram tradidimus, traditamque in perpetuum esse volumus et nunquam ulterius immutari; sed ad perpetuos usus ecclesiæ Dei ipse presbyter, qui eam suscepit, liberam et firmissimam a nobis et ab omnibus habeat potestatem, quicquid exinde facere voluerit ad fructum Ecclesiæ Dei. Acta est autem publice cum stipulatione subnixa in loco ipso, qui dicitur Diapanbeci, anno tricesimo secundo regni gloriosissimi regis Carli, sub die xv Kal. Octobr. Notavi diem, locum, tempus, quo hæc scripta sunt. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Isti sunt visores et auditores :

Signum Eforwini, qui hanc traditionem fieri rogavit, et propria manu firmavit.

Signum Irminwini. Sig. Heribaldi. Sig. Hildiradi. Sig. Anoloni. Sig. Efurhardi. Sig. Thiatfridi.

Traditio Amulrici Ad-Crucem juxta Arnapa.

12. Dum unusquisque in præsentem sæculo conversatur, cogitare debet et prævidere quomodo animam suam salvare possit et æternum sibi refrigerium in-

beram et firmissimam habeant ab omnibus potestatem. Si quis vero, quod futurum esse non credo, si fuerit in postmodum ego ipse aut aliquis de hæredibus meis seu ulla opposita persona, qui contra hanc traditionem a me factam venire voluerit, aut eam infringere et immutare tentaverit, imprimitus iram Dei omnipotentis incurrat, et a liminibus sanctorum efficiatur extraneus, præsensque traditio firma permaneat stipulatione subnixæ. Acta est in Werthina monasterio xiv Kal. Septembr. anno 6 regni domini Ludovici regis, indictione 8. Ego Thiathardus humilis diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Immæ, qui hoc tradidit, et propria manu firmavit. Isti sunt visores et auditores:

Signum Remberti. Signum Erpolfi. Sig. Aldhardi. Sig. Wichardi. Sig. Snelgeri. Sig. Erhaldi. Sig. Ili. Sig. Sigiwardi. Sig. Heio.

Traditi Henrici juxta Ruram.

5. Dum unusquisque in præsentis sæculo conversatur, cogitare debet et providere quomodo animam suam salvare possit, et æternum sibi refrigerium invenire post temporalem et mortalem vitam mundi hujus. Hoc ergo Henricus perpendens in animo meo, et frequenti meditatione revolvens tradidi pro remedio animæ meæ et pro æterna retributione ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ semper virginis, et in manus Ludgeri presbyteri, qui easdem reliquias procuravit, particulam hæreditatis et proprii laboris mei, id est totam comprehensionem in silva, quæ dicitur Hoissi in aquilonali ripa fluvii Ruræ, quam ibi dudum comprehendi inter montem et ipsam fluvium, communionemque in eadem silvam. Simili modo tradidi et piscationem in Rura cum pascuis, perviis, aquarumque decursibus, quæ illuc attinent, et in ipso loco excoli possunt et perfici. Hæc omnia tradidi ad reliquias superius nominatas, et in manus ejus jam dicti presbyteri, traditaque in perpetuum esse volo, et per nulla temporum curricula ulterius immutari, sed ad perpetuos usus Ecclesiæ Dei in eleemosynam meam ista omnia superius nominatus presbyter Ludgerus jure hæreditario possideat, habeat, colat et fructificet, et cuiunque disposuerit, et utile esse perspexerit, post obitum suum commendare et tradere, liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem. Si quis vero instigatus a diabolo, quod tamen futurum esse non credo, ego ipse, quod absit, aut aliquis de hæredibus vel pro hæredibus meis, seu qualibet extranea persona contra hanc traditionem venire tentaverit, aut eam infringere proposuerit fixa et deliberata intentione, imprimitus iram Dei cœlestis incurrat, et a sanctorum angelorum societate separetur, et ab ingressu omnium ecclesiarum alienus existat, donec se emendet a præsumptione nefanda. Et insuper in Dominicum auri libras duas, argenti pondus x, coactus solvat. Et sic quidem, quod repeti, evindicare non valeat, sed firma et immutabilis hæc traditio in sempiternum permaneat cum stipulatione subnixæ. Acta est autem publice anno regni domini nostri religiosissimi regis Caroli, vi Kal. Martias, in villa quæ dicitur Hlopanheldi, coram testibus et manumissoribus, quorum nomina subtus notantur. Et ut hoc traditionis testamentum firmius perseveret in æternum, notavi tempus, diem, locum, in quo factum est. Ego Thiatbalus humilis presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Henrici, qui hanc traditionem perfecit et propria manu firmavit. Signum Hriatthrudæ conjugis ejus consentientis et confirmantis. Sig. Æerici, filii ipsius eadem facientis. Sig. Berngeri subtus firmantis. Sig. Aluberti, clerici. Sig. Hluduwindi. Sig. Thegembaldi. Sig. Guntfridi. Sig. Oodfinni. Sig. Hildiberti. Sig. Wimberti. Sig. Cassi diaconi. Sig. Raafri. Sig. Landberti.

Traditio Ludgeri.

6. Notum fieri cupio omnibus, tam præsentibus

A quam futuris, qualiter ego Ludgerus, filius quondam Hrodgeri, pro remedio animæ meæ, et pro æterna retributione tradidi ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ semper virginis et in manus Ludgeri presbyteri, qui easdem reliquias procurabat, portionem hæreditatis meæ, id est, omne quod jure hæditario legibus obvenit in villa, quæ dicitur Bidnigahemi, et in alia, quæ nuncupatur Thornspeye, in terra aratoria, seu in pratis, et in pascuis, et in omnem communionem mecum in silvam, quæ dicitur Huistarbant, excepta una particula, in illa prata, quæ dicitur Blidgeringmad, quam mihi reservavi pro necessitatibus meis. Cætera autem omnia tradidi ad reliquias superius denominatas et in manus jam dicti presbyteri cum omni integritate in villulis, quibus ante dixi, sive in terra aratoria, seu in pratis et pascuis, vel piscationibus, et aquarum decursibus, perviis communis, quæ ad illas villas attinent. Et hæc omnia tradita in perpetuum esse volo, nullisque unquam temporibus ulterius immutari, sed ad perpetuos usus Ecclesiæ Dei ista omnia jure hæditario jam memoratus presbyter Ludgerus possideat. Si quis vero instigatus a diabolo, ego ipse, quod absit, aut aliquis de hæredibus vel pro hæredibus meis, seu qualibet extranea persona contra hanc traditionem venire tentaverit, aut eam fixa et proposita intentione infringere decreverit, imprimitus iram Dei cœlestis incurrat, et a sanctorum angelorum societate separetur, atque a liminibus omnium ecclesiarum alienus existat, donec se emendet a nefaria præsumptione. Et sic quidem, quod repetit, evindicare non valeat, sed firma et immutabilis hæc traditio in sempiternum permaneat cum stipulatione subnixæ. Acta est autem publice in loco, qui dicitur Adosumnis (*Rocroort*) anno 28 regni domini nostri religiosissimi regis Caroli, sub die Kalendarum, viii Idus Junias coram testibus et manumissoribus, quorum nomina subtus notantur. Et ut hoc testamentum traditionis firmius habeatur in perpetuum, notavi diem, tempus, locum, in quo hæc facta sunt. Ego Thiatbalus humilis presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Ludgeri, qui hanc traditionem in eleemosynam suam peregit, et propria manu subtus firmavit.

Signum Bernsuidæ consentientis. Sig. Gerwali. Sig. Welfrici. Sig. Bago. Sig. Hrodberti. Sig. Wigbaldi. Sig. Borhtrici. Sig. Fefingeri. Sig. Wilbaldi. Sig. Helmrici. Sig. Luidberthi. Sig. Meginbaldi. Sig. Bernhardi. Sig. Hiddoni. Sig. Hrafaugrimi. Sig. Weringeri. Sig. Folcradi. Sig. Raadgeri.

Traditio Folchardi et Reginaldi, etc., in Withmundi.

7. Notum fieri desideramus omnibus, tam præsentibus quam futuris, qualiter hos hæredes et participes et consanguinei, his nominibus Reginaldus, Folchardus, Gerhardus, Wifel et Helmerthus tradidimus agrum hæditarii juris nostri in Withmundi Ludgero presbytero et abbati ad construendam in eo ecclesiam in aquilonali latere agri illius, quem a Wrachario comite tradente ipse Ludgerus suscepit: traditumque in perpetuum esse volumus et nullis unquam temporibus immutari, sed ad perpetuos usus et ad utilitatem Ecclesiæ Dei supra dictus presbyter liberam et firmissimam a nobis et ab omnibus habeat potestatem, quicquid exinde vivens agere voluerit, aut cuiunque post obitum suum tradere decreverit ad colendum et fructificandum in Ecclesia Dei. Si quis vero, quod futurum esse non credimus, nos ipsi, quod absit, aut aliquis de hæredibus, vel pro hæredibus nostris contra hanc traditionem venire tentaverit, aut eam infringere voluerit instigatus a diabolo, imprimitus iram Dei cœlestis incurrat, et a sanctorum angelorum societate separetur, et ab ingressu omnium ecclesiarum alienus existat, donec se emendet a præsumptione nefanda. Et insuper in Dominicum auri libras duas, argenti pondus decem,

coactus exsolvat, et sic quidem, quod repetit, evindicare non valet; sed firma et immutabilis hæc traditio in sempiternum permaneat, stipulatione subnixa. Acta est autem publice in loco ipso, qui dicitur Withmundi, anno tricesimo secundo regni religiosissimi regis Caroli sub die XIII Octobr. Notavi diem, locum, tempus, quo hæc scripta sunt. Ego Thiatbaldus humilis presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Isti sunt visores et auditores :

Signum Folchardi, Gerhardi, Wifel et Helmberti, qui hanc traditionem perfecerunt et propriis manibus firmaverunt. Sig. Hildigeri. Sig. Oodhelmi. Sig. Meginungi. Sig. Walfridi. Sig. Werinberti. Sig. Hrodberti. Sig. Ludgeri. Sig. Werinhardi. Sig. Engilberti.

Traditio Hrodulfi in Angliis.

8. Notum fieri desidero omnibus, et præsentibus et futuris, qualiter ego Hrodulfus, filius quondam Wibaldi, tradidi ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ semper virginis, et in manus Ludgeri abbatis, particulam hæreditatis meæ in pago Folum (*Yellow*) in villa, quæ dicitur Englandi, id est curtile unum et duodecimam partem in silvam quæ dicitur Braclog, cum pascuis et plena dominatione, quæ jure legali ad illud curtile pertinere compertum est. Hæc omnia tradidi in eleemosynam meas ad reliquias superius memoratas, et in manus jam dicti abbatis, traditaque in perpetuum esse volo, et per nulla temporum curricula, ulterius immutari, sed ad perpetuos usus Ecclesiæ Dei ipse abbas Ludgerus quicquid exinde facere voluerit, liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem, stipulatione subnixa. Acta est autem publice in loco, qui dicitur Wigtmundi, ad ecclesiam sancti Salvatoris anno 33 regni domini nostri religiosissimi regis Caroli, VII Kal. Septemb. Coram testibus ac manumissoriis, quorum nomina subtus notantur. Et ut hoc traditionis testamentum firmiter perseveraret in æternum, notavi tempus, diem, locum, quo scriptum est. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Hrodulfi, qui hanc traditionem dominante manu perfecit et subtus firmavit.

Signum Hildigeri. Sig. Ludgeri. Sig. Eurwini. Sig. Ludgeri. Sig. Meginberti. Sig. Engilberti. Sig. Oodhelmi. Sig. Germundi.

Traditio Hirpingi.

9. Notum fieri cupio omnibus, tam præsentibus, quam futuris, quomodo ego Hirpingus filius quondam N... accepto pretio a Ludgero abbate, vendidi ei vineam unam in villa, quæ nuncupatur Bacheim, quæ etiam villa in ripa consistit fluviali, quæ dicitur Melenbach (*Melem* prope Bonnam) et eandem ipsi firmiter contradidi, traditamque in perpetuum esse volo, et nullis unquam temporibus immutari; sed ad perpetuos usus suos et Ecclesiæ Dei post obitum suum liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem, quicquid exinde facere voluerit, stipulatione subnixa. Acta est autem publice in Saxonia, ubi tunc temporis fuimus in hoste, in loco, qui nuncupatur Minmithum (*Minden*) anno 30 regni domini religiosissimi regis Caroli, XIII Kal. Augusti coram testibus ac manumissoriis, quorum nomina subtus notantur. Et ut hoc testamentum firmiter habeatur, notavi diem, tempus, locum, quo scriptum est. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Hirpingi, qui hanc traditionem fecit, et propria manu firmavit. Signum Hildibrandi. Sig. Berngeri. Sig. Hugbaldi. Sig. Gundholdi. Sig. Berngeri. Sig. Wanberti. Sig. Hathubaldi.

Traditio Ludgeri et Hiddoni.

10. Notum fieri desideramus omnibus, tam præsentibus quam futuris, quomodo ego Ludgerus, filius

A quondam Hrodgeri, et ego Hiddo, filius quondam Herewini, tradidimus partem propriæ hæreditatis nostræ Ludgero episcopo, pro remedio animæ nostræ et pro æterna retributione in villa, quæ dicitur Thornspic (*Dornspick*) in his duobus locis, id est in Quarsingseli et in Borugtansentan, quicquid ibi habuimus, aut per jus hæreditatis, aut per comprehensionem, aut per aliam quamcunque acquisitionem, omnia hæc ad integram ipsi Ludgero episcopo in eleemosynam nostram tradidimus, traditamque in perpetuum esse volumus, et nullis unquam temporibus immutari, sed ad perpetuos usus suos et utilitatem Ecclesiæ Dei, quicquid exinde facere voluerit, liberam et firmissimam a nobis et ab omnibus habeat potestatem. Acta est autem publice cum stipulatione subnixa in villa, quæ dicitur Bidingahem anno 37 regni gloriosissimi imperatoris Carli, IX Kalendaras Maias coram testibus ac manumittentibus, quorum nomina subtus notantur. Et ut firmiter hæc traditio in sempiternum perseveret, notavi diem, locum, in quo hæc scripta sunt. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Ludgeri, qui hanc traditionem dominante manu perfecit et subtus notavit.

Signum Hiddoni similiter tradentis et subtus firmantis. Sig. Marchardi. Sig. Baiori. Sig. Holmerici. Sig. Hengilbaldi. Sig. Luidberti. Sig. Wilbaldi. Sig. Folcradi. Sig. Regingeri. Sig. Lodoci. Sig. Gerberti. Sig. Thiatbaldi.

Traditio Eforwini et parentum ejus.

11. Dum unusquisque in præsentem sæculo conversatur, et hanc mortalem vitam habere videtur in corpore, cogitare debet et prævidere, qualiter sibi in futura essentia, et in perpetua mansione remedium aliquod et salutem animæ suæ acquirere possit in cælestibus. Idcirco placuit nobis cohæredibus et participibus in uno patrimonio his nominibus, Eforwino, Hildirado et Irminevino, Ludgero presbytero postulante tradere ad reliquias sancti Salvatoris, quas ipse Ludgerus semper secum gestat, et in manus ejusdem presbyteri aliquam particulam hæreditatis nostræ in eleemosynam nostram, quod et fecimus hoc modo : Tradidimus in propria hæreditate et dominatione nostra in silva, quæ dicitur Hoissi, comprehensionem illam, quam ipse Ludgerus ibi desideravit, et Hildiradus in nostro nomine comprehendit simul cum eo, et consignavit ad reliquias supradictas sancti Salvatoris, et in manus ejusdem presbyteri simili modo tradidimus, et dominationem aliquam in eadem silvam superius adjacentem. Hæc comprehensio, quam tradidimus juxta illas comprehensiones, contigua est et cohærens a summo usque ad finem, quas Henricus et Hluduwinus ad easdem reliquias et ipsi Ludgero ante annos aliquos tradiderunt. Ista est traditio, quam in eleemosynam nostram tradidimus, traditamque in perpetuum esse volumus et nunquam ulterius immutari; sed ad perpetuos usus ecclesiæ Dei ipse presbyter, qui eam suscepit, liberam et firmissimam a nobis et ab omnibus habeat potestatem, quicquid exinde facere voluerit ad fructum Ecclesiæ Dei. Acta est autem publice cum stipulatione subnixa in loco ipso, qui dicitur Diapanbeci, anno tricesimo secundo regni gloriosissimi regis Carli, sub die XV Kal. Octobr. Notavi diem, locum, tempus, quo hæc scripta sunt. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Isti sunt visores et auditores :

Signum Ewurwini, qui hanc traditionem fieri rogavit, et propria manu firmavit.

Signum Irminwini. Sig. Heribaldi. Sig. Hildiradi. Sig. Anoloni. Sig. Efurhardi. Sig. Thiatfridi.

Traditio Amulrici Ad-Crucem juxta Arnapa.

12. Dum unusquisque in præsentem sæculo conversatur, cogitare debet et prævidere quomodo animam suam salvare possit et æternum sibi refrigerium in-

venire post temporalem et mortalem vitam mundi hujus. Hoc ego Amulricus perpensens in animo meo et frequenti meditatione revolvens tradidi pro remedio animæ meæ et pro æterna retributione ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ semper virginis, et in manus Ludgeri presbyteri, qui easdem reliquias procurabat, particulam hæreditatis meæ, id est, ipsum locum, qui dicitur Ad-Crucem, cum pratis, qui ibi jacent in ripa fluvii Arnapi, ubi quondam avus meus Irminfridus casam habebat cum duobus agris, qui separati sunt non longe ab eodem loco, dominationemque in silvam, quæ dicitur Sitrath, cum pascuis, perviis, aquis, piscationibus, quæ in ipso loco excoli possunt et perfici. Hæc omnia tradidi ad reliquias superius nominatas, et in manus jam dicti presbyteri, traditaque in perpetuum esse volo, et per nulla temporum curricula ulterius immutari; sed ad perpetuos usus Ecclesiæ Dei in elemosynam meam ista omnia superius nominatus presbyter Ludgerus possideat, habeat, colat et fructificet: et cuicumque disposuerit et utili esse perspexerit, post obitum suum commendare et tradere, liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem jure hæreditario. Acta est autem publice cum stipulatione subnixa anno 27 regni domini nostri religiosissimi regis Caroli, xvii Kal. Aprilis, in villa quæ dicitur Hrodberhtinga-Hova coram testibus ac manumissoribus, quorum nomina subius notantur. Et ut hoc traditionis testamentum firmiter perseveret in æternum, notavi tempus, diem, locum, quo scriptum est. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Amulrici, qui hanc traditionem perfecit et propria manu firmavit. Signum Helmberti. Sig. Goduberthi Sig. Folcberti. Sig. Hrundulf. Sig. Eorici. Sig. Hildifridi. Sig. Duodoni. Sig. Fridurici. Sig. Alfgeri. Sig. Guntberti.

Traditio Theganbaldi.

13. Notum fieri desidero omnibus tam præsentibus quam futuris, qualiter ego Theganbaldus, filius quondam Hrodaldi tradidi partem hæreditatis meæ Ludgero abbati in villa, quæ dicitur Fislacu juxta ripam fluvii Ruræ, id est, illam Hovam integram Alfating-Hova cum pascuis et perviis et aquarum decursibus, et Seara in silva juxta formam Hovæ plenæ. Hæc omnia tradidi, sicut superius dixi, in elemosynam meam et conjugis meæ Regintrudæ Ludgero abbati, traditamque in perpetuum esse volo, et nullis unquam temporibus immutari, sed ad perpetuos usus suos et fructum Ecclesiæ Dei ipse Ludgerus abba eandem Hovam superius nominatam cum omni integritate possideat jure hæreditario, et quicquid exinde facere voluerit, liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem. Acta est autem publice cum stipulatione subnixa anno 28 regni domini nostri religiosissimi regis Caroli, ii Kal. April., in loco qui dicitur Ad-Crucem, in pago Nivansheim, in ripa fluvii Arnapi. Et confirmata est per manum Berngeri nepotis mei, cui ego ipse potestatem dedi ad hoc, in villa ipsa superius denominata, id est, in Fislacu, ubi eadem Hova jacet, coram testibus ac manumissoribus, quorum nomina subius notantur. Et ut hoc traditionis testamentum firmiter perseveret in sempiternum, notavi tempus, diem, locum, quo scriptum est. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Berngeri, qui hoc testamentum accepta potestate a Theganbaldo et perfecit et propria manu firmavit.

Signum Hrodrici. Sig. Hildiradi. Sig. Reginberti. Sig. Bernhardi. Sig. Berwini. Sig. Hlotwini. Sig. Waldmari. Sig. Eforvini. Sig. Bennoni. Sig. Alfnandi. Sig. Herebaldi.

Traditio Hiddoni, et conjugis ejus Madalgardæ.

14. Notum sit omnibus, tam præsentibus quam fu-

turis, qualiter ego Hiddo, filius quondam Heriwini, pro remedio animæ meæ et pro remedio conjugis meæ Madalgardæ partem hæreditatis nostræ tradidimus Ludgero episcopo in his locis: primo in Quarsingsoli et in Bertanscotam et in Bochursi et in Tolgud: in Quarsingsoli totum quod ibi habuimus in comprehensione nostra et in Bertanscotam totum: et in Bochursi dimidium, quod ibi habuimus, et in Tolgud tertiam partem de nostro. Hæc omnia tradidimus traditaque in perpetuum esse volumus, et nullis unquam temporibus immutari; sed ad perpetuos usus Ecclesiæ Dei et suæ utilitatis ipse Ludgerus episcopus potestatem habeat, quicquid exinde facere voluerit, liberam et firmissimam a nobis et ab omnibus habeat potestatem in perpetuum. Acta est autem publice cum stipulatione subnixa hæc traditio anno 39 regni domini imperatoris religiosissimi Caroli, vii Idus Octobris, in villa quæ dicitur Bidningahem, coram testibus ac manumittentibus, quorum nomina subius adnotantur. Et ut firmiter habeatur hæc traditio in perpetuum, notavi diem, locum, tempus, quo peracta est et scripta. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Hiddoni, qui hanc traditionem dominante manu peregit et subius firmavit.

Signum Ludgeri. Sig. Beratheri. Sig. Marchardi. Sig. Lindberti. Sig. Wilbaldi. Sig. Folcberti. Sig. Folcradi. Sig. Gerberti. Sig. Holmrici. Sig. Hildwardi.

Traditio Wolfi.

15. Notum cupio omnibus, tam præsentibus quam futuris, qualiter ego Wolf et frater meus Reinbrat, nec non et sorores meæ Osbirin et Meinbirin tradidimus partem hæreditatis nostræ, hoc est, quod tradidimus, ad Saginandum porcos xx et octo jornales intercultam terram et incultam cum omnibus adjacentiis. Tradidimus enim hæc pro remedio animarum nostrarum et matris nostræ ad ecclesiam Salvatoris, quæ constructa est in loco, qui dicitur Werthina, in pago Riporum, super fluvio Rura. Et propria manu firmamus, et præsens traditio firma permaneat. Acta in Werthina monasterio anno 20 regni domini Hluduwici imperatoris, indictionis 1.

Signum Wolfi, qui hoc tradidit. Signum Meinbirin sororis ejus. Sig. Osbirin sororis ejus. Sig. Reginberti, fratris ejus, qui hoc similiter tradidit. Sig. Gundhardi. Sig. Heribaldi. Sig. Bonnoni. Sig. Irminothi. Sig. Berbarii. Sig. Hildibaldi. Ego Hrodbaldus humilis presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Fridrici et Hildibert, et Altpreht in Ripa.

16. Notum fieri cupimus omnibus, tam præsentibus quam futuris, quomodo nos Frithuric et Hildibert et Altpreht tradidimus pro remedio animarum nostrarum ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ et Petri, quæ sunt conlocatæ in pago Ripariorum in loco nuncupante Werthina super fluvio Rura, traditumque in perpetuum esse volumus et

D promptissima voluntate confirmavimus. Hoc... res nostras in pago supra memorato in uno loco, ubi Frithuric et Hildibert fratres communi consilio tradiderunt in fine, quæ pertinet ad Hrotherctinga-Hova, terra aratoria, jornales iii. Habet exterminatione de ambos latos terra fiscalis, de uno fronte terra Hildigrim, de alio vero fronte terra S. Petri. In alio loco tradiderunt ipsi supra memorati fratres in fine, quæ pertinet ad Weldi terra aratoria, jornales iii. Habent exterminatione de ambos latos et uno fronte terra Friduric: de alio fronte terra Dodun infra ista exterminatione. Quod nos cum communi consilio tradidimus, post hunc diem ad ipsas reliquias proficiat in augmentum.

Si quis vero, quod fieri non credimus, si fuerit in postmodum, nos ipsi aut aliquis de hæreditibus nostris, qui contra hanc donam venire conaverit aut eam infringere tentaverit, inferat vobis una cum socio fisco auri lib. i, argenti pond. v, coactus exsolvat, et

quod repetit, evindicare non valeat, sed præsens donatio ista firma permaneat stipulatione subnixâ. Actum Ad-Crucem, ubi conscripta est sub die viii Kal. Julii anno v imperante domino Hludowico imperatore.

Isti sunt visores et auditores :

Signum Alibert, et Frideric, et Hildibert, qui hanc traditionem fieri et firmare rogaverunt. Signum Ercafrid. Sig. Alfger. Sig. Gerwini. Sig. Widrad. Sig. Hildimar. Sig. Hludubret. Sig. Heriuulf. Sig. Ausgor. Sig. Hildigrim episcopi. Sig. Hirringer. Sig. Ausger. Ego Adalgerus diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Venditio Fridurici.

17. In Christo Iatri Hildegrim episcopo emptori ego Friduric venditor. Constat me tibi vendidisse, et ita vendidi res meas proprias, quæ sunt in pago Nivenhem in villa Hroibertinga-Hova super fluvio Gilibechi, id est duos jornales de terra, et habent de uno lato terra S. Andreae : de alio lato terra ipsius emptoris. De uno fronte terra Friduric : de alio vero fronte aqua. Tradidi tibi perpetualiter ad possidendum, et accepi a te pretio, sicut inter nos placuit atque convenit, hoc est, solidos vi, ita ut post hunc diem habendi, tenendi, vendendi, vel quicquid exinde facere volueris, liberam et firmissimam in omnibus habeas potestatem. Acta est autem publice cum stipulatione subnixâ in loco, qui dicitur Ad-Crucem, ubi conscripta est sub die viii Kal. Maii anno 4 regni domini Hludowici imperatoris.

Isti sunt visores et auditores :

Signum Friduric, qui hanc traditionem fieri rogavit. Sig. Hildibert, qui revestivit. Sig. Grimald vicarii. Sig. Dado. Sig. Heriuulf. Sig. Widrad. Sig. Benno. Sig. Heridac. Sig. Hagor, Sig. Adolric. Sig. Brun. Sig. Hodilard. Ego Adalgerus diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Hrotstein comitis.

18. Notum fieri cupio omnibus, tam præsentibus quam futuris, qualiter ego Hrotsten tradidi partem hæreditatis meæ ad ecclesiam sancti Salvatoris quæ constructa est in pago Ripariorum, in loco qui dicitur Werthina, super fluvio Ruræ, hoc est, quod tradidi unum mancipium juris mei, nomine Hildisuit, traditumque esse in perpetuum volo, et ut præsens traditio ista omni tempore firma permaneat, stipulatione subnixâ. Acta in Werthina monasterio, scripta xi Kal. Febr. anno 1 regni domini Hludowici imperatoris, indictione 5. Ego Hildiwardus cancellarius scripsi et subscripsi.

Hæc sunt nomina testium, qui hæc viderant et audierant : Signum Hrotsteni, qui hoc tradidit. Sig. Meginhardi. Sig. Wolfi. Sig. Gunthardi. Sig. Helibrati. Sig. Woldrici. Sig. Werinmari.

Traditio Abboni in Lopanheldi.

19. Notum fieri cupio omnibus, tam præsentibus quam futuris, qualiter ego Abbo, filius quondam Gerardi tradidi hæreditatem meam ad ecclesiam sancti Salvatoris, quæ est constructa in pago Riporum, in loco, qui dicitur Werthina super fluvio Rura, hoc est, duos mansos in præfato pago, in villa nuncupante in Lopanheldi, super ripam præfati fluminis tam in terris, quam in silvis, seu in pratis, piscuis, aquis, aquarumve decursibus, et cum omnibus adjacentiis, et mancipia, his nominibus : Wiva, Sigifrid, Radgis, Ratruut, Frithuric, traditumque in perpetuum esse volo, et promptissima voluntate confirmo. Et accepi ad custodes ipsius præfate ecclesiæ pretium sicut inter nos placuit atque convenit, hoc est libras xiv et transtuli de mea potestate in illorum, ut post hunc diem habeant licentiam habendi, tenendi, possidendi, commutandi, vel quicquid exinde facere voluerint, liberam et firmissimam in omnibus habeant potestatem, stipulatione subnixâ. Actum in Werthina monasterio ubi conscripta est sub die Non. Kal. Novembr. anno 21 imperante domino Hludowico imperatore,

A Hæc sunt nomina testium, qui hoc viderant et audierant :

Signum Abboni, qui hanc traditionem fieri rogavit, et propria manu firmavit. Sig. Adelhardi comitis. Sig. Reginbaldi comitis. Sig. Odwaccar comitis. Sig. Hrodsten. Sig. Alfger. Sig. Huhereti. Sig. Fredeward. Sig. Meginhardi. Sig. Briotgeri. Sig. Gorrici.

Ego Reginharius ac si indignus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Folcradæ.

20. Notum fieri cupio omnibus, tam præsentibus quam futuris, qualiter ego Folcrada, germana soror quondam Hemmingi exactoris, tradidi agrum unum jure hæreditario Ludgero abbati, accepto pretio æstimationis competentis, juxta Arnapa, prope mansionilem, quod dicitur Ad-Crucem : traditumque in perpetuum esse volo, et nullis unquam temporibus ulterius immutari, sed ad perpetuos usus Ecclesiæ

B Dei prædictus abbas jure hæreditario possideat eundem agrum, et fructificare faciat diebus vitæ suæ : et quicumque commendare voluerit et tradere ad possidendum post obitum suum, liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem. Si quis vero, quod futurum esse non credo, ego ipse, quod absit, aut aliquis de hæredibus meis contra hanc traditionem venire tentaverit et eam infringere decreverit, ab ingressu omnium ecclesiarum alienus existat, et in Dominicum quinque libras exsolvat argenti, et ita quiescat absque operis effectu. Traditione hac firmiter permansura cum stipulatione subnixâ. Acta est publice in loco ipso, qui dicitur Ad Crucem, coram testibus ac manumissoribus, quorum nomina sub tus notantur.

Signum Folcradæ, quæ hoc testamentum fieri rogavit et propria manu firmavit.

Signum Heinrici. Sig. Oodbald. Sig. Winibroht. Sig. Wilheri. Sig. Godobrot. Sig. Folcbret. Sig. Alfger. Sig. Luidbret.

Traditio Ewrwini in Witt.

21. Notum fieri cupio omnibus, tam præsentibus quam futuris qualiter ego Ewrwinus tradidi partem hæreditatis meæ ad ecclesiam sancti Salvatoris, quæ est constructa in pago Ruricgoa, in loco, qui dicitur Wirithina, super fluvio Ruræ, hoc est, quod tradidi duas jornales de terra in Witt pro remedio animæ meæ, et pro æterna retributione ita tradita, traditumque in perpetuum esse volo, et promptissima voluntate confirmo, stipulatione subnixâ. Acta in Werthina monasterio xv Kal. Julii anno 4 regni domini Hlotharii regis, indictione 7.

Hæc sunt nomina testium, qui hoc viderant et audierant.

Signum Ewurwini, qui hoc tradidit in Witt jornales duas. Sig. Helibratti. Sig. Frithubaldi. Sig. Thiabaldi. Sig. Hrodbratti. Sig. Wefhardi. Sig. Lothradi. Sig. Athulini. Sig. Landrardi. Ego Thiathardus diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Erponi in Meinthinne.

22. Notum fieri cupio omnibus, tam præsentibus quam futuris, qualiter ego Erpo tradidi partem hæreditatis meæ ad ecclesiam S. Stephani, quæ est constructa in pago Ruricgoa in loco Wirithina super fluvio Ruræ. Hoc est, quod tradidi jornales duas de terra in Meinthinne (Meinterde) pro remedio animæ meæ, traditumque in perpetuum esse volo, et propria manu firmavi : præsensque traditio firma permaneat stipulatione subnixâ. Acta in Wirithina monasterio n Id. Novembr. anno 4 regni domini Hlotharii regis, indictione 6.

Signum Erponi, qui hoc tradidit. Sig. Meinhardi. Sig. Wolfi. Sig. Thiabaldi. Sig. Gerbaldi. Sig. Helibratti. Sig. Thiabaldi. Sig. Frithubaldi. Ego Thiathardus diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Translatio Hildiradi in Wenaswalda.

23. Notum fieri omnibus, tam presentibus, quam futuris, qualiter ego Hildiradus filius quondam... pro remedio animæ meæ et pro hæreditate comprehendendi, a rivulo, qui dicitur Burgbeki (*Bornebeck*) usque ad illum rivulum, qui in occidentali parte Widubergi (*Wynberg*) decurrit, ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ semper virginis, et cum omni integritate usque in ripam Ruræ, excepta illa particula, quam Fæcbertus in proximo angulo inter Ruram et Widubergam olim stirpare inchoavit. Hanc ergo denominatam comprehensionem cum tota integritate tradidi in eleemosynam meam ad reliquias superius dictas, et in potestatem Ludgeri abbatis, traditamque in perpetuum esse volo, et per nulla temporum curricula ulterius immutari, sed ad perpetuos usus Ecclesiæ Dei prædictus abba Ludgerus quicquid exinde facere voluerit, jure hæreditario liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem. Si quis vero instigatus a diabolo, quod tamen futurum esse non credo, ego ipse, quod absit, aut aliquis de hæredibus vel pro hæredibus meis seu quælibet ex persona contra hanc venire tentaverit aut eam infringere voluerit fixa et deliberata intentione, imprimis iram Dei cælestis incurrat, et a sanctorum angelorum societate separetur, si se cito non correxerit a sua pessima præsumptione: et insuper in Dominicum auri libras duas, argenti pondus x coactus exsolvat, et sic quidem quod repetit, evindicare non valeat, sed firma et immutabilis hæc traditio in sempiternum permaneat cum stipulatione subnixâ. Acta est autem publice in loco, qui dicitur Diapanbeci in ripa Ruræ, ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ, anno 33 regni domini nostri religiosissimi regis Carli, Kal. Maias, coram testibus ac manumissoribus, quorum nomina subnotantur. Et ut hoc testamentum firmiter perseveret in æternum, notavit tempus, diem, locum, quo scriptum est.

Signum Hildiradi, qui hanc traditionem dominante manu, perfecit, subtusque firmavit.

Signum Heribaldi. Sig. Frithurici. Sig. Hildibratti. Sig. Brunhardi. Sig. Aro. Sig. Sewardi. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Translatio Sigihard.

24. Notum fieri desidero omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Sigihard tradidi particulam hæreditatis meæ, quod conjacet in villa Fisclaco, in pago Ruricgao, hoc est, de terra plenum jormal [vel jornal] tradidi ad reliquias sancti Salvatoris, quæ collocatæ sunt in loco qui dicitur Werthina, in pago Ruricgao, in ducato Ripoariorum, ubi Hildigrimus et Gerfridus episcopi rectores præesse videntur. Hoc tradidi pro remedio animæ meæ et pro æterna bona retributione, in ea vero, ut a die præsentis rectores ipsius ecclesiæ habeant, teneant atque possideant; et quicquid exinde facere voluerint, liberam in omnibus habeant potestatem, ad faciendi, quicquid elegerint, stipulatione subnixâ. Acta est autem die III Id. Septemb. anno 6, regnante domino nostro Hludowico gloriosissimo rege ac imperatore.

Signum Sigihard, qui hanc traditionem fieri, et firmare rogavit. Sig. Reginbrat. Sig. Hrodhard. Sig. Ohtric. Sig. Bonno. Sig. Erkinger. Sig. Erimbrot. Sig. Alfric. Sig. Odbold. Sig. Alvold.

Ego Liudberthus diaconus scripsi et subscripsi.

Charta de concambis Gerfridi episcopi et Frithuardi in Hesangi et Castorp, seu in Werina.

25. Nihil sibi quispiam cernitur innuendo, quicquid de contra recipitur in augmentis, ideoque placuit atque convenit inter Gorfredo episcopo et Frithuardo, ut terras eorum, ubi loci eveniant, inter se commutare deberent, quod ita et fecerunt. Ergo donat memoratus Frithuardus supra scripto Gerfrido

A episcopo in concambio terræ suæ in villa, quæ dicitur Hesingi, in pago Riporum super fluvio Rura, id est dimidium mansum cum pratis, pascuis, aquis, aquarumve decursibus, mobilibus et immobilibus, præsidiis, peculiis. E contra dedit Gerfridus episcopus supra scripto Frithuardo dimidium mansum, id est terram tantum in pago Bortergo, in villa, quæ dicitur Castorp. Et contra pascua et silvas, quas dedit Frithuardus, dedit Gerfridus episcopus xx furlangas in pago Dreginni, in villa quæ dicitur Werina. Unde inter se epistolas uno tenore conscriptas fieri et adfirmare rogaverunt, ut unusquisque quod a pare suo accepit, hoc habeat, teneat atque possideat, et quicquid exinde facere voluerit, liberam ac firmissimam in omnibus habeat potestatem ad faciendi. Et si aliquis de hæredibus nostris hanc concambiam infringere voluerit, inde ante conspectum Dei in die iudicii reddat rationem, et in hoc sæculo componat C libras de auro cocto, et ducenti de argento. Actum in loco, qui nuncupatur Billarbeci, sub die VIII Kal. Decembr., regnante Hludowico imperatore, anno 21.

Signum Frithuardi, qui hanc traditionem fieri rogavit et propria manu firmavit.

Signum Reginhardi. Sig. Walgeri. Sig. Bruni. Sig. Bovoni. Sig. Berningi. Sig. Reginfridi. Sig. Hildibaldi. Sig. Hericoni. Sig. Egoni. Ego Regiharius indignus presbyter scripsi et subscripsi.

Translatio Helmbratti.

26. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Helmbrattus, filius quondam Reginberti, pro remedio animæ filii mei nomine Eedbrati, tradidi partem hæreditatis meæ ad ecclesiam sancti Salvatoris, quæ constructa est in pago Riporum, in loco qui dicitur Werithina super fluvio Rura, hoc est, quod tradidi jornalem unum in pago præfato, in villa, quæ dicitur Hernatscet (*Hernscheide*) super ripam præfati fluminis, tam in terris quam in silvis. Traditum esse in perpetuum volo, et promptissima voluntate confirmo, in ea vero ratione, ut post hunc diem habeatis licentiam habendi, tenendi, possidendi, commutandi, vel quicquid exinde facere volueritis, liberam ac firmissimam in omnibus habeatis potestatem, stipulatione subnixâ. Actum in Werithina monasterio, ubi conscripta est, sub die x Kal. Novembr., regnante domino Hludowico imperatore, indictione 1.

Ego Thanebaldus subdiaconus scripsi et subscripsi.

Signum Helmbratti, qui hanc chartulam fieri rogavit et propria manu firmavit.

Signum Bonnoni. Sig. Berngeri. Sig. Nunn. Sig. Gerbaldi. Sig. Thiatbaldi. Sig. Reinbaldi.

Translatio Wolf in Hestratescethe.

27. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris qualiter ego Wolf tradidi partem hæreditatis meæ pro remedio animæ meæ ad ecclesiam sancti Salvatoris et S. Patris Ludgeri, quæ constructa est in pago Riporum, in loco, qui dicitur Werthina, super fluvio Ruræ, hoc est, quod tradidi quicquid habui in villa quæ dicitur in Hestratescethe (*Heiterschede*) cum appenditiis suis, id est, terris, silvis, pascuis, aquis, aquarumve decursibus, et traditum esse in perpetuum volo, et ut præsens traditio ista omni tempore firma permaneat, stipulatione subnixâ. Acta est in Werithina monasterio, scriptaque xv Kal. Septembris, anno Dominicæ incarnationis 848, indictione 4, anno 3 Hludowici imperatoris.

Ego Liudbaldus cancellarius rogatus scripsi et subscripsi. Isti sunt visores et auditores:

Signum Wolf, qui hoc tradidit, et propria manu firmavit.

Signum Megenhardi, advocati nostri. Sig. Raduni. Sig.

Salaboldi. Sig. Bornuni. Sig. Frithubaldi. Sig. Hrotberti. Sig. Nanni. Sig. Heribaldi. Sig. Athulini.

Traditio Oddag.

28. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Oddag, filius quondam Othilrici, tradidi partem hereditatis meae ad ecclesiam sancti Salvatoris, quae est constructa in pago Riporum, in loco qui dicitur Werithina, super fluvio Rura, hoc est, jornales 10 in praefato pago, in villa nuncupante Menithinin (*Mynters*) super ripam praefati fluminis, tam in terris, quam in silvis, seu in pratis, pascuis, aquis, aquarumve decursibus et cum omnibus adjacentiis: traditumque in perpetuum esse volo, et promptissima voluntate confirmo. Et accepi a custodibus ipsius praefatae ecclesiae pretium, sicut inter nos placuit atque convenit, hoc est, solidos 22. Et transtuli de mea potestate in illorum, ut post hanc diem habeant licentiam tenendi, possidendi, commutandi, vel quidquid exinde facere voluerint, liberam ac firmissimam in omnibus habeant potestatem, stipulatione subnixam. Actum in Werithina monasterio, ubi conscripta est sub die pridie Kal. Novembr. anno 23 imperante domino Hludowico imperatore, indictione 13.

Isti sunt viros et auditores:

Signum Oddag, qui hanc traditionem fieri rogavit et propria manu firmavit.

Signum Adaluni. Sig. Erpo. Sig. Gunthard. Sig. Hrodbrat. Sig. Theatbald. Sig. Reginbald. Sig. Heribald. Sig. Gerbald. Sig. Lantrat.

Ego Thanebaldus monachus scripsi et subscripsi.

Traditio Meginhardi et Wolf, in silva Witi.

29. Notum fieri cupimus tam presentibus quam futuris, qualiter ego Meginhard et Wolf tradidimus partem hereditatis nostrae ad ecclesiam sancti Salvatoris quae est constructa in pago Riporum, in loco qui dicitur Werithina, hoc est quod tradidimus 10 porcorum pascuam in silva Witi, pro remedio animae nostrae, traditumque in perpetuum esse volumus, et propriis manibus nostris firmavimus, praesensque traditio firma permaneat, stipulatione subnixam. Acta in Werithina monasterio III N. Kal. Decembr. anno 2 regni domni Hlotharii regis, indictione 5.

Signum Meginhardi et Wolf, qui hoc tradiderunt, in Witi. Sig. Raduni. Sig. Frithubaldi. Sig. Ego Thiatbaldus subdiaconus scripsi et subscripsi.

De Holtseara in Witi.

30. Brevis commemoratio de illa pastione, quod nos habemus de ambas partes Rura in Hosi, et in Wagnoswald. Imprimis in Hosi Henricus donavit ad 9 porcos. De Hrotinga (*Ratingen*) Willibald et neptis illius vendiderunt ad 60 porcos. Aluric vendidit nobis hereditatem suam in Lapanheldi (*Lopenheld*), ibi pertinet ad 80 porcos. Gerfrid habet in ipsa villa ad 30 porcos. Alfnant tradidit nobis ad 20 porcos. De Menedinna Gerala vendidit nobis ad 15 porcos. De Witi Evurwini tradidit pro salute animae suae ad 20 porcos. De ipsa villa Evuco et Hildirad et illorum cohaereditas tradiderunt ad 30 porcos. Othilulf in Hrataga (*Ratingen*) tradidit nobis pastum 10 porcorum. Ad illam terram pertinet, quam in Witi comparavimus a Meinbardo, qui sororem Huntionis in conjugio habuit, pastum ad 25 porcos. Ab Eribaldo comparavimus ad pastum 30 porcorum in Wagnoswaldi habemus in Fiselacu de uno manso quidquid ibi pertinet, et de alio manso tertiam partem. Et in ipsa villa tradidit Hrodhardus ad 5 porcos. Hludowinus ad 5 porcos. In ipsa villa Huntio donavit ad 5 porcos. Thiatbold et Thrutger tradiderunt in Witi ad 20 porcos pastiones.

Traditio Gunduini et Adelboldi.

31. In Christo fratri Hildigrim episcopo emptori Gundvinus et Adelboldus venditores. Constat nos tibi vendidisse, quod ita et fecimus, cortilo uno in pago

PATROL. XCIX.

A Bunnengdo (*Bonna*) in villa Melenchen (*Melheim*). Et ipse cortilus habet in longitudine pedes 120 et in latitudine pedes 56, et hic habet exterminationes de uno fronte via Caballaricia, et de alio fronte Rigo; et de uno latus ipsius haeredes. Et accepimus a te pretium, sicut inter nos placuit atque convenit, hoc sunt sol. 20, ita ut post hunc diem ipsas res habeas jure habendi, tenendi, dandi, et quidquid exinde facere volueris, liberam et firmissimam in omnibus habeas potestatem, stipulatione subnixam. Actum ad Rura, ante basilicam sancti Salvatoris, ubi conscripta fuit sub die xv Kal. Novembr., anno 12 imperii domni Caroli, gloriosissimi imperatoris.

Signum Gunduine et Adolbald., qui hanc venditionem fieri et firmare rogaverunt. Sig. Ashret. Sig. Reginald. Sig. Reginbald. Sig. Radbald. Sig. Enroin. Sig. Hrainger. Sig. Thiatfrid. Sig. Ludgis. Sig. Rodald.

Ego Amalbertus diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Heinrici in Witi.

32. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Henric, filius quondam Berngeri, tradidi partem hereditatis meae pro remedio animae meae ad reliquias sancti Salvatoris, quae est constructa in pago Riporum, in loco qui dicitur Werithina super fluvio Rurae, in supra memorato pago, in villa quae dicitur Witi (*Ovete*) ad 15 porcos pastionem: traditumque in perpetuum esse volo, et promptissima voluntate confirmo, stipulatione subnixam. Actum in Werithina monasterio, ubi conscripta est sub die v Kal. Novembr. anno 21 domno Hludowico imper.

Signum Henrici, qui hanc traditionem fieri rogavit et propria manu firmavit.

Signum Heribaldi. Sig. Ulfridi. Sig. Lotradi. Sig. Theatbaldi. Sig. Herponi. Sig. Wolfoni. Sig. Reginbaldi. Sig. Gerbaldi.

Ego Reginharius presbyter scripsi et subscripsi.

Venditio Erpæ et Helmsfridi.

33. Hæc sunt testimonia, quae hoc viderunt, quod Erpa tradidit Hildigrim episcopo in duo loca jornales 4, in finibus Menethinno, de uno latus terra Adalric infantes: de alio latus vallis, de tertio vero latus ipsa vallis, et in ipso loco revestivit per manus Alfnant, Flodoin, Reginbert, Friduhold, Brunhard, Hocca, Focco, Ecco, Wido, Alfgod, et in alio loco super fluvio Rura dimidio jornale: et ipse Alfnant fecit ista vestitura, et ipsa terra jacet in illo loco, ubi ille porcus anteriore anno. Hæc sunt testimonia, quae hoc viderunt, quod Helmsfrid tradidit Hildigrim episcopo unum campum in finibus Menithinno, tenet ipse campus plus minus inter terram arabilem et silvam, jornales 6 aut 7 adjunget de uno latus Hoca terra; de alio latus ipsius haeredes: de uno fronte Gerrig terra, et de alio fronte rivulus. Et in ipso loco revestivit per manus Eccon, Alfnant, Flodoin, Reginbrat, Frithubold, Brunhard, Erpa, Hocca, Focco, Ecco, Wido, Alfgod.

Traditio Theoldi et Thrudgeri.

34. Notum fieri cupimus omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Theold et frater meus Thrudger, filii quondam Wiggeri, tradidimus partem hereditatis nostrae pro remedio animae matris nostrae, nomine Ricburg, ad reliquias sancti Salvatoris, quae sunt constructa in pago Rurigo, in loco qui dicitur Werithina, super fluvio Rurae, in supra memorato pago, in villa, quae dicitur Witi ad 20 porcos pastionem: traditumque in perpetuum esse volumus, et promptissima voluntate confirmamus, stipulatione subnixam. Actum in Werithina monasterio, ubi conscripta est sub die xv Kal. Novembr. anno 23 domni Hludowici imperatoris, indictione 13.

Signum Theoldi et Thrutgeri, qui hanc tra-

Traditio Hildiradi in Wenaswolda.

23. Notum fieri omnibus, tam presentibus, quam futuris, qualiter ego Hildiradus filius quondam... pro remedio animæ meæ et pro hæreditate comprehendendi, a rivulo, qui dicitur Burgbeki (*Bornebeck*) usque ad illum rivulum, qui in occidentali parte Widubergi (*Wynberg*) decurrit, ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ semper virginis, et cum omni integritate usque in ripam Ruræ, excepta illa particula, quam Fæcbertus in proximo angulo inter Ruram et Widubergam olim stirpare inchoavit. Hanc ergo denominatam comprehensionem cum tota integritate tradidi in eleemosynam meam ad reliquias superius dictas, et in potestatem Ludgeri abbatis, traditamque in perpetuum esse volo, et per nulla temporum curricula ulterius immutari, sed ad perpetuos usus Ecclesiæ Dei prædictus abba Ludgerus quicquid exinde facere voluerit, jure hæreditario liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem. Si quis vero instigatus a diabolo, quod tamen futurum esse non credo, ego ipse, quod absit, aut aliquis de hæredibus vel pro hæredibus meis seu quælibet ex persona contra hanc venire tentaverit aut eam infringere voluerit fixa et deliberata intentione, imprimis iram Dei cœlestis incurrat, et a sanctorum angelorum societate separetur, si se cito non correxerit a sua pessima præsumptione: et insuper in Dominicum auri libras duas, argenti pondus x coactus exsolvat, et sic quidem quod repetit, evindicare non valeat, sed firma et immutabilis hæc traditio in sempiternum permaneat cum stipulatione subnixa. Acta est autem publice in loco, qui dicitur Diapanbeci in ripa Ruræ, ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ, anno 33 regni domini nostri religiosissimi regis Carli, Kal. Maias, coram testibus ac manumissoribus, quorum nomina subtus notantur. Et ut hoc testamentum firmiter perseveret in æternum, notavit tempus, diem, locum, quo scriptum est.

Signum Hildiradi, qui hanc traditionem dominante manu, perfecti, subtusque firmavit.

Signum Heribaldi. Sig. Frithurici. Sig. Hildibratti. Sig. Brunhardi. Sig. Aro. Sig. Sewardi. Ego Thiatbaldus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Sigihard.

24. Notum fieri desidero omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Sigihard tradidi particulam hæreditatis meæ, quod conjacet in villa Fisclaco, in pago Ruricgao, hoc est, de terra plenum jormal [vel jornal] tradidi ad reliquias sancti Salvatoris, quæ collocatæ sunt in loco qui dicitur Werthina, in pago Ruricgoa, in ducato Ripoariorum, ubi Hildigrimus et Gerfridus episcopi rectores præesse videntur. Hoc tradidi pro remedio animæ meæ et pro æterna bona retributione, in ea vero, ut a die præsentis rectores ipsius ecclesiæ habeant, teneant atque possideant; et quicquid exinde facere voluerint, liberam in omnibus habeant potestatem, ad faciendi, quicquid elegerint, stipulatione subnixa. Acta est autem die III Id. Septemb. anno 6, regnante domino nostro Hludowico gloriosissimo rege ac imperatore.

Signum Sigihard, qui hanc traditionem fieri, et firmare rogavit. Sig. Reginbrat. Sig. Hrodhard. Sig. Oltric. Sig. Bonno. Sig. Erkinger. Sig. Erimbrot. Sig. Alfric. Sig. Odbold. Sig. Alvold.

Ego Liudberthus diaconus scripsi et subscripsi.

Charta de concambia Gerfridi episcopi et Frithuardi in Hesangi et Castorp, seu in Werina.

25. Nihil sibi quisquam cernitur innuendo, quicquid de contra recipitur in augmentis, ideoque placuit atque convenit inter Gorfredo episcopo et Frithuardo, ut terras eorum, ubi loci eveniant, inter se commutare deberent, quod ita et fecerunt. Ergo donat memoratus Frithuardus supra scripto Gerfrido

A episcopo in concambio terræ suæ in villa, quæ dicitur Hésingi, in pago Riporum super fluvio Rura, id est dimidium mansum cum pratis, pascuis, aquis, aquarumve decursibus, mobilibus et immobilibus, præsiidiis, peculiis. E contra dedit Gerfridus episcopus supra scripto Frithuardo dimidium mansum, id est terram tantum in pago Bortergo, in villa, quæ dicitur Castorp. Et contra pascua et silvas, quas dedit Frithuardus, dedit Gerfridus episcopus xx furlangas in pago Dreginni, in villa quæ dicitur Werina. Unde inter se epistolas uno tenore conscriptas fieri et adfirmare rogaverunt, ut unusquisque quod a parte suo accepit, hoc habeat, teneat atque possideat, et quicquid exinde facere voluerit, liberam ac firmissimam in omnibus habeat potestatem ad faciendi. Et si aliquis de hæredibus nostris hanc concambiam infringere voluerit, inde ante conspectum Dei in die iudicii reddat rationem, et in hoc sæculo componat C libras de auro cocto, et ducenti de argento. Actum in loco, qui nuncupatur Billarbeci, sub die VIII Kal. Decembr., regnante Hludowico imperatore, anno 21.

Signum Frithuardi, qui hanc traditionem fieri rogavit et propria manu firmavit.

Signum Reginhardi. Sig. Walgeri. Sig. Bruni. Sig. Bovoni. Sig. Berningi. Sig. Reginfridi. Sig. Hildibaldi. Sig. Hericoni. Sig. Egoni. Ego Regibarius indignus presbyter scripsi et subscripsi.

Traditio Helmbrahti.

26. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Helmbrahtus, filius quondam Reginberti, pro remedio animæ filii mei nomine Eedbrati, tradidi partem hæreditatis meæ ad ecclesiam sancti Salvatoris, quæ constructa est in pago Riporum, in loco qui dicitur Werthina super fluvio Rura, hoc est, quod tradidi jornalem unum in pago præfato, in villa, quæ dicitur Hernatscet (*Hernscheide*) super ripam præfati fluminis, tam in terris quam in silvis. Traditum esse in perpetuum volo, et promptissima voluntate confirmo, in ea vero ratione, ut post hunc diem habeatis licentiam habendi, tenendi, possidendi, commutandi, vel quicquid exinde facere volueritis, liberam ac firmissimam in omnibus habeatis potestatem, stipulatione subnixa. Actum in Werthina monasterio, ubi conscripta est, sub die x Kal. Novembr., regnante domino Hludowico imperatore, indictione 1.

Ego Thanebaldus subdiaconus scripsi et subscripsi.

Signum Helmbrahti, qui hanc chartulam fieri rogavit et propria manu firmavit.

Signum Bonnoni. Sig. Berngeri. Sig. Nunn. Sig. Gerbaldi. Sig. Thiatbaldi. Sig. Reinbaldi.

Traditio Wolf in Hestratescethe.

27. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris qualiter ego Wolf tradidi partem hæreditatis meæ pro remedio animæ meæ ad ecclesiam sancti Salvatoris et S. Patris Ludgeri, quæ constructa est in pago Riporum, in loco, qui dicitur Werthina, super fluvio Ruræ, hoc est, quod tradidi quicquid habui in villa quæ dicitur in Hestratescethe (*Heterschede*) cum appenditiis suis, id est, terris, silvis, pascuis, aquis, aquarumve decursibus, et traditum esse in perpetuum volo, et ut præsentis traditio ista omni tempore firma permaneat, stipulatione subnixa. Acta est in Werthina monasterio, scriptaque xv Kal. Septembris, anno Dominicæ incarnationis 848, indictione 4, anno 3 Hludowici imperatoris.

Ego Liudbaldus cancellarius rogatus scripsi et subscripsi. Isti sunt visores et auditores:

Signum Wolf, qui hoc tradidit, et propria manu firmavit.

Signum Megenhardi, avocati nostri. Sig. Raduni. Sig.

Salaboldi. Sig. Bornuni. Sig. Frithubaldi. Sig. Hrotberti. Sig. Nanni. Sig. Heribaldi. Sig. Athulini.

Traditio Oddag.

28. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Oddag, filius quondam Othilrici, tradidi partem hereditatis meae ad ecclesiam sancti Salvatoris, quae est constructa in pago Riporum, in loco qui dicitur Werithina, super fluvio Rura, hoc est, jornales 10 in praefato pago, in villa nuncupante Menithinin (*Mynters*) super ripam praefati fluminis, tam in terris, quam in silvis, seu in pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus et cum omnibus adjacentiis: traditumque in perpetuum esse volo, et promptissima voluntate confirmo. Et accepi a custodibus ipsius praefatae ecclesiae pretium, sicut inter nos placuit atque convenit, hoc est, solidos 22. Et transtuli de mea potestate in illorum, ut post hanc diem habeant licentiam tenendi, possidendi, commutandi, vel quidquid exinde facere voluerint, liberam ac firmissimam in omnibus habeant potestatem, stipulatione subnixam. Actum in Werithina monasterio, ubi conscripta est sub die pridie Kal. Novembr. anno 23 imperante domino Hludowico imperatore, indictione 13.

Isti sunt viros et auditores:

Signum Oddag, qui hanc traditionem fieri rogavit et propria manu firmavit.

Signum Adaluni. Sig. Erpo. Sig. Gunthard. Sig. Hrodbrat. Sig. Theatbald. Sig. Reginbald. Sig. Heribald. Sig. Gerbald. Sig. Lantrat.

Ego Thanebaldus monachus scripsi et subscripsi.

Traditio Meginhardi et Wolf, in silva Witi.

29. Notum fieri cupimus tam presentibus quam futuris, qualiter ego Meginhard et Wolf tradidimus partem hereditatis nostrae ad ecclesiam sancti Salvatoris quae est constructa in pago Riporum, in loco qui dicitur Werithina, hoc est quod tradidimus 10 porcorum pascuum in silva Witi, pro remedio animae nostrae, traditumque in perpetuum esse volumus, et propriis manibus nostris firmavimus, praesensque traditio firma permaneat, stipulatione subnixam. Acta in Werithina monasterio III N. Kal. Decembr. anno 2 regni domni Hlotharii regis, indictione 5.

Sig. Meginhardi et Wolf, qui hoc tradiderunt, in Witi. Sig. Raduni. Sig. Frithubaldi. Sig. Ego Thiatbaldus subdiaconus scripsi et subscripsi.

De Holtseara in Witi.

30. Brevis commemoratio de illa pastione, quod nos habemus de ambas partes Rura in Hosi, et in Wagnoswald. Imprimis in Hosi Heinrichus donavit ad 9 porcos. De Hrotlinga (*Ratingen*) Willibald et neptis illius vendiderunt ad 60 porcos. Aluric vendidit nobis hereditatem suam in Lapanheldi (*Lopenheld*), ibi pertinet ad 80 porcos. Gerfrid habet in ipsa villa ad 50 porcos. Alfnant tradidit nobis ad 20 porcos. De Menedinna Gerala vendidit nobis ad 15 porcos. De Witi Evurwini tradidit pro salute animae suae ad 20 porcos. De ipsa villa Evuco et Hildirad et illorum cohæredes tradiderunt ad 30 porcos. Othilulf in Hratuga (*Ratingen*) tradidit nobis pastum 10 porcorum. Ad illam terram pertinet, quam in Witi comparavimus a Meinhardo, qui sororem Huntionis in conjugio habuit, pastum ad 25 porcos. Ab Eribaldo comparavimus ad pastum 30 porcorum in Wagnoswaldi habemus in Fisclacu de uno manso quidquid ibi pertinet, et de alio manso tertiam partem. Et in ipsa villa tradidit Hrodhardus ad 5 porcos. Hludowinus ad 5 porcos. In ipsa villa Huntio donavit ad 5 porcos. Thiatbold et Thrutbger tradiderunt in Witi ad 20 porcos pastiones.

Traditio Gunduini et Adelboldi.

31. In Christo fratri Hildigrim episcopo emptori Gundvinus et Adelboldus venditores. Constat nos tibi vendidisse, quod ita et fecimus, cortilo uno in pago

PATROL. XCIX.

Bunnengdo (*Bonna*) in villa Melenchen (*Melheim*). Et ipse cortilus habet in longitudine pedes 120 et in latitudine pedes 56, et hic habet exterminationes de uno fronte via Caballaricia, et de alio fronte Rigo; et de uno latus ipsius hæredes. Et accepimus a te pretium, sicut inter nos placuit atque convenit, hoc sunt sol. 20, ita ut post hunc diem ipsas res habeas jure habendi, tenendi, dandi, et quidquid exinde facere volueris, liberam et firmissimam in omnibus habeas potestatem, stipulatione subnixam. Actum ad Rura, ante basilicam sancti Salvatoris, ubi conscripta fuit sub die xv Kal. Novembr., anno 12 imperii domni Caroli, gloriosissimi imperatoris.

Signum Gunduine et Adolbald., qui hanc venditionem fieri et firmare rogaverunt. Sig. Asbret. Sig. Reginald. Sig. Reginbald. Sig. Radbald. Sig. Earoin. Sig. Hraunger. Sig. Thiatfrid. Sig. Ludgis. Sig. Rodald.

Ego Amalbertus diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Heinrici in Witi.

32. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Henric, filius quondam Berngeri, tradidi partem hereditatis meae pro remedio animae meae ad reliquias sancti Salvatoris, quae est constructa in pago Riporum, in loco qui dicitur Werithina super fluvio Rurae, in supra memorato pago, in villa quae dicitur Witi (*Ovete*) ad 15 porcos pastionem: traditumque in perpetuum esse volo, et promptissima voluntate confirmo, stipulatione subnixam. Actum in Werithina monasterio, ubi conscripta est sub die v Kal. Novembr. anno 21 domno Hludowico imper.

Signum Heinrici, qui hanc traditionem fieri rogavit et propria manu firmavit.

Sig. Heribaldi. Sig. Ulfridi. Sig. Lotradi. Sig. Theatbaldi. Sig. Herponi. Sig. Wolfoni. Sig. Reginbaldi. Sig. Gerbaldi.

Ego Reginharius presbyter scripsi et subscripsi.

Venditio Erpæ et Helmsfridi.

33. Hæc sunt testimonia, quae hoc viderunt, quod Erpa tradidit Hildigrim episcopo in duo loca jornales 4, in finibus Menethinno, de uno latus terra Adalric infantes: de alio latus vallis, de tertio vero latus ipsa vallis, et in ipso loco revestivit per manus Alfnant, Flodoïn, Reginbert, Fridubold, Brunhard, Hocca, Focco, Ecco, Wido, Alfgod, et in alio loco super fluvio Rura dimidio jornale: et ipse Alfnant fecit ista vestitura, et ipsa terra jacet in illo loco, ubi ille porcus anteriore anno. Hæc sunt testimonia, quae hoc viderunt, quod Helmsfrid tradidit Hildigrim episcopo unum campum in finibus Menithinne, tenet ipsa campus plus minus inter terram arabilem et silvam, jornales 6 aut 7 adjunget de uno latus Hoca terra; de alio latus ipsius hæredes: de uno fronte Gerrig terra, et de alio fronte rivolus. Et in ipso loco revestivit per manus Ecco, Alfnant, Flodoïn, Reginbrat, Frithubold, Brunhard, Erpa, Hocca, Focco, Ecco, Wido, Alfgod.

Traditio Theoldi et Thrudgeri.

34. Notum fieri cupimus omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Theold et frater meus Thrudger, filii quondam Wiggeri, tradidimus partem hereditatis nostrae pro remedio animae matris nostrae, nomine Ricburg, ad reliquias sancti Salvatoris, quae sunt constructa in pago Rurigo, in loco qui dicitur Werithina, super fluvio Rurae, in supra memorato pago, in villa, quae dicitur Witi ad 20 porcos pastionem: traditumque in perpetuum esse volumus, et promptissima voluntate confirmamus, stipulatione subnixam. Actum in Werithina monasterio, ubi conscripta est sub die xv Kal. Novemb. anno 23 domni Hludowici imperatoris, indictione 13.

Signum Theoldi et Thrutgeri, qui hanc tra-

ditionem fieri rogaverunt et propria manu firmaverunt.

Sig. Meginhardi. Sig. Wolf. Sig. Theatradi. Sig. Hrodherthi. Sig. Helmberti. Sig. Hildibaldi. Sig. Heribaldi.

Ego Thiatgerus indignus subdiaconus scripsi rogatus et subscripsi.

Traditio Meginhard in Oviti pastione ad 20 porcos.

35. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter nos Meginhard et Gunthard pro remedio animarum nostrarum ad ecclesiam sancti Salvatoris, quæ est constructa in pago Riporum, in loco, qui dicitur Werithina super fluvio Rura tradidimus, hoc est partem hæreditatis nostræ in super memorato pago, in villa nuncupante... tuiti ad 20 porcorum pastionem traditumque in perpetuum esse volumus et promptissima voluntate confirmamus, stipulatione subnixa.

Actum in Werithina monasterio, ubi conscripta est sub die III Kal. Septembr., indictione 14. Traditio, quam tradiderunt Meginhard et Gunthard.

Signum Meginhard. Sig. Gunthard. Sig. Humbald. Sig. Hindolf. Sig. Grimward. Sig. Reginbald. Sig. Salubald. Sig. Hrodger. Sig. Erconger. Sig. Reginmar. Sig. Wernimar. Sig. Thiatbald. Sig. Frithubald.

Ego Reginbarius diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Meginhardi et Gunthardi de Witi.

36. Notum fieri cupimus omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter nos Meginhard et Gunthard tradidimus ad ecclesiam sancti Salvatoris pro remedio animarum nostrarum, quæ est constructa in pago Ruruegao, in loco qui dicitur Werithina, super fluvio Rura, hoc est partem hæreditatis nostræ in supra memorato pago in villa nuncupante Wita ad 20 porcorum pastionem, traditumque in perpetuum esse volumus, et promptissima voluntate confirmamus, ut omni tempore firma permaneat cum stipulatione subnixa.

Actum in Werithina monasterio, ubi conscripta est sub die V Id. Novemb., indictione 14.

Sig. Meginhard. Sig. Gunthard. Sig. Hunbald. Sig. Reginbrat. Sig. Hindolf. Sig. Grimuard. Sig. Halabald. Sig. Herodiger. Sig. Erconger. Sig. Reginmar. Sig. Wernimar. Sig. Theatbald. Sig. Frithubald. Sig. Reginbald.

Ego Reginbarius diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Amulrici Ad Crucem in ripa Arnapa.

37. Dum unusquisque in presenti sæculo conversatur, cogitare debet et prævvedere quomodo animam suam salvare possit, et æternum sibi refrigerium invenire post temporalem et mortalem vitam mundi hujus. Hoc ego et Amulricus sperdens in animo meo et frequenti meditatione revolvens tradidi pro remedio animæ meæ, et pro æterna retributione ad reliquias sancti Salvatoris et sanctæ Mariæ semper Virginis, et in manus Ludgeri presbyteri, qui easdem reliquias procurabat, particulam hæreditatis meæ, id est, ipsum locum, qui dicitur Ad Crucem, cum pratis, qui ibi adjacent in rupa fluvii Arnapa, ubi quondam avus meus Irminfridus casam habebat, cum duobus agris, qui separati sunt non longe ab eodem loco. Hoc tradidi ad reliquias superius nominatas jam dicti presbyteri: traditumque in perpetuum esse volo, et per nulla temporum curricula ulterius immutari; sed ad perpetuos usus ecclesiæ Dei in eleemosynam meam omnia ista superius nominatis presbyter Ludgerus possidebat, habeat, colat et fructificet: et cuiuscumque disposerit, et utile esse perspexerit, post obitum suum commendare et tradere liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem jure hæreditario.

Si quis vero instigatus a diabolo, quod tamen fu-

aturum esse non credo, ego ipse, quod absit, aut aliquis de hæreditibus meis, seu quolibet extranea persona contra hanc traditionem venire temptaverit, aut eam infringere voluerit fixa et deliberata intentione, imprimis iram Dei coelestis incurrat, et a sanctorum Angelorum societate separetur, si se cito non correxerit a sua pessima præsumptione. Et insuper in Dominicum auri libras duas, argenti pondus 10, coactus exsolvat, et sic quidem, quod repetit, evindicare non valeat; sed firma et immutabilis hæc traditio in sempiternum permaneat cum stipulatione subnixa.

Acta est autem publice anno 27 regni domini nostri religiosissimi regis Carli XIII Kal. Aprilis, in villa quæ dicitur Hrodberthinga Hova coram testibus ac manumissoribus, quorum nomina subius notantur. Et ut hoc traditionis testamentum firmius perseveret in æternum, notavi tempus, diem, locum, quo scriptum est.

Signum Amulrici, qui hanc traditionem perfecit, et propria manu firmavit. Signum Godoberti. Sig. Eorici. Sig. Frithurici. Sig. Folcberthi. Sig. Hildifridi. Sig. Alfgeri. Sig. Helmberti. Sig. Hruodulfi. Sig. Duodeni. Sig. Gundberti.

Ego Thiatbaldus humilis presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Eric et Ermenfrid de Arnapa.

38. Notum fieri cupimus tam presentibus quam futuris, quomodo nos Eric et Ermenfrid tradidimus Hildigrini episcopo duas partes de illa foreste, quæ est super fluvio Arnapa, in loco qui vocatur Ad Crucem, quicquid ad illas duas partes adspicit, totum et ad integram donamus et tradidimus perpetualiter ad possidendum. Si quis vero, quod fieri non credimus; si fuerint in postmodum nos ipsi, aut aliquis de hæreditibus nostris, qui contra hanc traditionem venire voluerit aut eam infringere temptaverit; inferat vobis una cum socio hæco auri libras 2, argenti pondus 5 coactus exsolvat; et præsens traditio ista omni tempore firma permaneat stipulatione subnixa.

Actum est autem ad Ruram ante basilicam sancti Salvatoris, ubi scripta fuit anno III imperii domini nostri Hludowici imperatoris. Hæc sunt testimonia, qui hoc viderunt, quod Eric et Ermenfrid tradiderunt pro 30 solidis duas partes de illa foreste ad Arnapa, qui Amulric fuit, et Theadradan; cum ipsa Theadrada antea tertiam partem et quintam traditam habuit.

Signum Gundoino. Sig. Hildibert. Sig. Erchenger. Sig. Eilhold. Sig. Odwin. Sig. Reginher. Sig. Evurwini.

Et isti sunt, qui viderunt, quod Hildibert revestivit in vico illorum de ipsa silva: Grimold vicarius, Hrodger, Frideric, Herulf, Widrad, Landbert.

Ego Amulbertus diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Helmbat.

39. Isti sunt testes qui viderunt et audiverunt traditionem, quam tradidit Helmbat pro remedio animæ patris sui et pro sepultura ejus III Kal. Julii, regnante Hludowico imperatore, 13 annis, hoc est, de terra jornalem unum.

Signum Helmbat, qui hanc traditionem fieri rogavit et propria manu firmavit.

Signum Hrodbrat. Sig. Theobald. Sig. Heribern. Sig. Hildibald. Sig. Herico. Sig. Cot.

Ego Liudbaldus cancellarius rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Erpi, filii Aldrici.

40. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Erp filius quondam Aldrici, tradidi partem hæreditatis meæ ad ecclesiam sancti Salvatoris, quæ constructa est in pago Ripariorum, in loco qui dicitur Werithina super fluvio Rura; hoc est, quod tradidi unum bivang in salta Wanewalde inter duo flumina, id est, Podrebeci et Farnthrapa cum omnibus appendiciis suis, id est, terris, silvis,

paucina, aquis aquasante decernibus : et traditum esse in perpetuum volo ; et ut præsertim traditio ista omni tempore firma permaneat stipulatione subnixâ. Acta in Werthina monasterio, scriptaque xvi Kal. Novembr. anno 24 regni domni Hludowici imperatoris, indictione 15.

Ego Hrodaldus cancellarius scripsi et subscripsi.

Signum Erpi, qui tradidit istud.

Hæc sunt nomina testium, qui hoc viderunt et audiverunt et manibus propriis firmaverunt.

Signum Hramningi. Sig. Wrachardi. Sig. Osleni. Sig. Herodardi. Sig. Heriscalci. Sig. Heddiloni. Sig. Luthugis. Sig. Waliconi. Sig. Evardagi.

Venditio Gunthardi et Athilwini.

41. In Christo Patri Alfrido gratia Dei episcopo, emptori ; ego Gunthard et Athilwin venditores. Constat nos tibi vendidisse, et ita vendimus, id est, comprehensionem nostram in silva, quæ vocatur Witerowald ; quam comprehensionem homines tui una nobiscum circumierunt, et novis signis obfirmaverunt ; et accepimus a te pretium pro ea, sicut inter nos convenit, hoc est, libras 3 in ea ratione, ut post hunc diem ipsa comprehensio ad proprium vestrum monasterium pertineat, quod vocatur Werthina ; et quidquid ex ea facere volueris, ab hac die liberam et firmissimam habeas potestatem. Si quis vero, quod fieri non credimus, hanc venditionis cartulam infringere temptaverit, iram Dei incurrat, et a liminibus sanctorum alienus existat, et hæc venditio firma permaneat stipulatione subnixâ. Acta in Werthina monasterio, tertio decimo Kal. Augusti anno incarnationis Dominicæ 848, regnante Hludowico juniore anno 9, indictione 41, feria sexta.

Isti sunt testes, qui hoc audiverunt et viderunt.

Ego Liudbaldus, humilis levita rogatus scripsi et subscripsi. Signum Gunthardi, et Athilwini, qui hanc traditionem fieri rogaverunt. Sig. Bernharii. Sig. Meinhardi. Sig. Heribratti. Sig. Reinhardi. Sig. Bernwini. Sig. Hrodger. Sig. Nunnoni. Sig. Irmunifridi. Sig. Erkingeri. Sig. Helmfridi.

Traditio Huntionis.

42. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Huntio, filius quondam Egitherni, tradidi res meas ad ecclesiam sancti Salvatoris, quæ est constructa in pago Rurigo, in loco qui dicitur Werthina, super fluvio Rura. Hæc giornale uno de terra in villa nuncupante Wisi, et cum eo medietatem de silva, quidquid mihi in ipsa villa jure paterno adventi : traditumque in perpetuum esse volo et promptissima voluntate confirmo, ut post hunc diem custodes ipsius ecclesiæ habeant licentiam tenendi, habendi, possidendi, commutandi, vel quidquid exinde facere voluerint, liberam et firmissimam in omnibus habeant potestatem stipulatione subnixâ. Actum in Werthina monasterio, ubi conscripta est sub die iv Kal. Junii, anno 7, imperante domno Hludowico imperatore.

Ego Adalgerus diaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Huntio, qui hanc traditionem fieri et firmare rogavit. Signum Aluric. Sig. Alfnand. Sig. Reginbald. Sig. Uulf. Sig. Reginbrat. Sig. Theobald. Sig. Reginmar. Sig. Benno. Sig. Helmbrat.

Traditio Flodoini et Reginbrat.

43. Hæc sunt testimonia, qui hoc viderunt, quod Reginbrat tradidit in Mulenega de silva et de terra quidquid ibidem habuit, Hildigrimo episcopo.

Signum Berengar. vicar. Sig. Asold. Sig. Albmand. Sig. Benno. Sig. Frithubold. Sig. Frithubert. Sig. Grimward. Sig. Odñi. Sig. Flodoini. Sig. Wigfrid. Sig. Engilbert. Sig. Occo.

Per Frithubold manus istam investitaram.

Hæc sunt testimonia, qui viderunt de eo quod Flodoinus revestivit. Signum Herbold, Regembrat, Awtini, Hunebold, Riegrim, Radbert, Fridubold,

A Nenni, Wlfrid : istam investitaram per Flodoini manus.

Hæc sunt testimonia, qui hoc viderunt, quod Flodoinus donavit illam comprehensionem super Hesepe rivulo Hildigrimo episcopo. De uno lato terra Grimward : de alio vero lato comprehensio Bennis. De uno fronte mons : et de alio fronte comprehensio ipsius episcopi.

Signum Berenger. vicarii. Sig. Asold, Albmand, Benno, Reginbrat, Frithubold, Frithubrat, Grimward, Odñ, Wigfrid, Engilbert, Erp, Occo.

Traditio Sneuburgæ in Fislaca.

44. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Sneoburg, filia quondam Bernhaldi, tradidi partem hæreditatis meæ ad ecclesiam sancti Salvatoris, quæ constructa est in pago Riporum, in loco qui dicitur Werthina, super fluvio Rura, hoc est, quod tradidi jornales quinque in loco qui dicitur Tottonthorra, in villa quæ dicitur Fislaca, in pago Riporum ; traditamque in perpetuum esse volo, et promptissima voluntate confirmo, ut post hunc diem custodes ipsius ecclesiæ licentiam habeant tenendi, possidendi, commutandi, vel quidquid exinde facere voluerint, liberam ac firmissimam in omnibus habeant potestatem cum stipulatione subnixâ. Actum in Werthina monasterio, ubi conscripta est ii Kal. Aprilis anno 25 regnante domno Hludowico imperatore.

Ego Reginharius indignus presbyter scripsi et subscripsi. Signum Thiatradi, Frithubaldi, Hrodberti, Helinbert, Gunthardi, Theobaldi, Reginbaldi, Heribaldi.

Traditio Widrad.

45. In Christo fratri Hildigrim episcopo, emptori, ego Widrad venditor. Constat me tibi vendidisse, et ita vendidi res meas proprias, quæ sunt in pago Nivensem, in finem Welde jornales 4 et habent de ambos lato terra Frithurie. De uno fronte terra Lantbert : de alio fronte vero terra ipsius emptore, tradidi tibi perpetualiter ad possidendum : et accepi a te pretium, sicut inter nos placuit, atque convenit, hoc est, solidos 6 ita ut post hunc diem habendi, tenendi, vendendi, et quidquid exinde facere volueris, liberam et firmissimam in omnibus habeas potestatem stipulatione subnixâ. Actum in loco qui dicitur Ad Crucem, ubi conscripta est, sub die ix Kal. Maii, anno 4 regni domni Hludowici imperatoris.

Signum Widrad, qui hanc traditionem fieri rogavit. Signum Grimald vicarii. Sig. Dodo. Sig. Frithurie. Sig. Hildibert. Sig. Odilhard. Sig. Herulf. Sig. Benno. Ego Adalgerus rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Ludgeri in Suifarbant, seu in Seuwald et in Berelsi.

46. Notum fieri omnibus desidero, tam presentibus quam futuris, quomodo ego Ludgerus, filius quondam Hrodgeri, tradidi amico meo Ludgero presbytero, pro remedio animæ meæ, et pro æterna retributione dimidietatem hæreditatis meæ, quæ mihi jure paterno, et lege hæreditaria in Berelsi, et infra terminos qui illuc attinent, id est, ab Emese adusque in locum supradictum contigit. Sed et dimidietatem ei tradidi hæreditatis meæ : eadem ratione in silva quæ dicitur Seuwald, sive Suifarbant, exceptis agris, qui inibi ante extirpati sunt a patribus, aut ab hominibus nostris. Cæteram autem dimidietatem ipsi Ludgero presbytero tradidi in territorio jam dicto, et in silva superius nominata cum omni integritate, traditamque in perpetuum esse volo, et nullis unquam temporibus immutari ; sed ipse Ludgerus presbyter hæc omnia possideat jure hæreditario, et cuicumque voluerit post obitum suum ad utilitatem animarum nostrarum jure hæreditario commendat stipulatione subnixâ. Acta est autem publice hæc traditio anno regni religiosissimi regis Caroli 25, xi Kal. Aprilis in villa quæ dicitur Bidmingehusum co-

ram testibus ac manumissoribus, quorum nomina sub-
tibus notantur.

Signum Ludgeri, qui hanc traditionem perfecit, et propria manu firmavit. Signum Bernsuide. Sig. Wilfrici presbyteri. Sig. Fledradi, Folclebi. Sig. Thiadulfi. Sig. Wendilbaldi. Sig. Wigbaldi. Sig. Wilbaldi. Sig. Isinbaldi. Sig. Racdegi. Sic Reginhardi. Sig. Hildigrim diaconi.

Traditio Oodhelmi.

47. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, quomodo ego Oodhelmus, filius quondam... tradidi pro remedio animæ meæ et pro æterna retributione tertiam partem hæreditatis meæ ad reliquias sancti Salvatoris, cæterorumque sanctorum, quæ a Ludgero abbate in Withmundi constitutæ sunt, traditamque in perpetuum esse volo, et nunquam ulterius immutari: in ea vero ratione tamen, ut quando vixero in presenti mortalitate, ad me pertineat pars illa justo servitio ad augendum, non ad minuendum, post obitum vero meum de hac vita cum omni integritate in jus transeat supradictarum reliquiarum et servorum Dei, qui eas legitime custodire reperientur. Hæc autem pars tertia hæreditatis meæ tribus in locis consistit: in pago Hisloi, in villa quæ nuncupatur Ocanni hova una, quam proserviunt liti mei: in pago vero Northluiani, in villa quæ dicitur Huleri Hova altera. Et in eodem pago nova tertia, in villa quæ nuncupatur Manheri. Et sexta pars hovæ quartæ in villa quæ appellatur Hrenheri; quæ etiam sexta particula hovæ illius me vivente in usus vergit jam dictarum reliquiarum, cum illis comprehensionibus in silva, quæ notæ sunt, juxta Hislam. Hæc omnia trado, atque transfundo ad memoratas reliquias, et ad usus servorum Dei, qui easdem reliquias sanctas procurare justo videntur, ut cum omnibus ad se pertinentibus illuc respiciant et deserviant in sempiternum, sicut dictum est superius, et decretum cum omni integritate. Acta est autem publice cum stipulatione subnixa in loco qui nuncupatur Withmundi, anno 29 regni domni religiosi regis Carli, 11 Kal. Julii, coram testibus ac manumissoribus, quorum nomina sub-
tibus notantur. Et ut hoc testamentum firmiter, notavi diem, tempus, locum, quo scriptum est.

Signum Oodhelmi, qui hanc traditionem perfecit, et subitus firmavit.

Signum Hildigari. Sig. Bernhardi, Sig. Hildiberti. Sig. Judoni. Sig. Butoni. Sig. Meginlevi. Sig. Bernheri. Sig. Meginberti. Sig. Germundi.

Ego Hildigrimus indignus diaconus subscripsi.
Ego abba presbyter subscripsi.

Traditio Wracharii in Suistarbant, seu in Seuwald.

48. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, quomodo ego Wracharius, filius quondam Brunhari, tradidi Ludgero presbytero pro remedio animæ meæ terram proprii juris mei in pago Hisloæ, in villa quæ dicitur Withmundi, id est, totam terram illam quam Landulfus litus mens incolabat, et proserviebat: et unum agrum, quem Hildigerus ingenuus homo in meo beneficio ante habuit, cum omnibus quæ ad ipsam terram respiciunt, id est, silvis, pratis, pascuis, perviis, aquis, aquarumve decursibus, piscationibus, excepto uno curtilli in eadem villa, in cuius compensationem agrum illum tradidi, quem superius dixi. Hæc omnia tradidi pro æterna retributione superius nominato presbytero Ludgero cum omni integritate, traditaque in perpetuum esse volo, et nullis temporibus ulterius immutari; sed ad perpetuos usus ecclesiæ Dei supradictus presbyter eandem terram proprio jure possideat, colat et fructificare faciat in eleemosynam nostram; et cuicumque eam commendare voluerit, et utile nobis fieri prospexerit post obitum suum, liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeat potestatem. Acta est

A autem publice cum stipulatione subnixa -anno 27 regni domni nostri religiosissimi regis Caroli, vii Id. Octobris, in villa quæ dicitur Brunnun, coram testibus ac manumissoribus, quorum nomina sub-
tibus notantur. Et ut hoc traditionis testimonium firmiter perseveret in æternum, notavi tempus, diem, locum, quo scriptum est.

Signum Wracharii, qui hanc traditionem propria manu perfecit subitusque firmavit.

Signum Meginhardi filii ejus consentientis. Sig. Bernhardi. Sig. Gerwaldi. Sig. Liudgeri. Sig. Frodgeri. Sig. Heligberti. Sig. Liudgeri. Sig. Irminlevi. Sig. Gelo. Sig. Efurgeri. Sig. Ledovi. Sig. Hildibaldi.

Traditio Gislain in Welloe.

49. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, quod ego Gislainus tradidi partem hæreditatis meæ ad ecclesiam sancti Salvatoris, quæ constructa est in pago Riporum, in loco Werthina super fluvio Ruræ, hoc est, quod tradidi unum jornalem pro remedio animæ meæ, et pro remedio animæ Athalwini in Welloe (*Veluwe*), præsensque traditio firma permaneat, traditumque in perpetuum esse volo stipulatione subnixa. Acta est autem in Werthina monasterio 12 Kal. Februar., anno 8, indictione 9.

Signum Gisluni, qui hoc tradidit. Sig. Wilfi. Sig. Meginhardi. Sig. Widradi. Sig. Thiathaldi. Sig. Helmbratti. Sig. Laudradi. Sig. Erponi. Sig. Athal-
bodo.

Ego Thiathardus diaconus scripsi et subscripsi.

Charta de illa Foreste de Arnapa.

50. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, quomodo nōs Eric et Erminfrid cogitamus pro Dei timoris intuitum, vel pro animæ nostræ remedium, seu retributionem æternam, per hanc donationem donamus ad reliquias sancti Salvatoris seu Hildigrim episcopo, duas partes de illa foreste, quæ est super fluvio Arnapa in pago Nivenen, quidquid pater noster Amalricus nobis dimisit in hæreditatem: et in aliis duobus locis terra aratoria: unum ante illam portam orientalem: alterum prope de ipsa foreste; et inter illa duo loca habent jornales 10 totum, et ad integrum donamus et tradidimus perpetuallyter ad possidendum. Et ut præsens donatio ista omni tempore firma permaneat. Acta est autem publice cum stipulatione subnixa anno 3 imperii domni nostri Hludowici gloriosissimi imperatoris.

Signum Eric, qui hanc traditionem fieri rogavit et propria manu firmavit.

Signum Erminfrid eadem facientis. Sig. Oodric, filii Eric. Sig. Frideric. Sig. Egimbert. Sig. Aldebert. Sig. Landbert. Sig. Hildibert. Sig. Winibert. Sig. Oodoni. Sig. Doduni. Sig. Adbold. Sig. Albrad. Sig. Albdag. Sig. Widrat. Sig. Fidubert.

Ego Amalbert presbyter scripsi et subscripsi.

Traditio Badoni.

51. Notum fieri cupio omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Bado, filius quondam Widuc, tradidi unam hovam pro remedio animæ fratris mei, nomine Odi, et pro æterna retributione ad monasterium, quod constructum est in honore sancti Salvatoris in loco, qui dicitur Wyrdina, in pago Riporum juxta flumen Ruræ. Tradidi eam supradictam in villa quæ dicitur Porricbeci (*Pyrebake*) in pago Borotra cum omni integritate, id est, terris, silvis, pratis et cum omnibus adjacentiis, quæ ad eandem hovam pertinent. Ita eam tradidi, traditamque in perpetuum esse volo, et nullis unquam temporibus immutari, sed ad perpetuos usus ejusdem ecclesiæ superius nominatæ custodes quidquid exinde facere voluerint, liberam ac firmissimam a me et ab omnibus habeant potestatem. Acta est autem publice cum stipulatione subnixa. Anno 7 gloriosi atque re-

ligiosissimi imperatoris et regis Hndowici, Idus Aprilis, coram testibus ac manumittentibus, quorum nomina subtus notantur. Nolavi diem, tempus, locum, quo hæc scripta sunt.

Signum Badoni, qui hanc traditionem fieri rogavit, et propria manu firmavit. Signum Hrodin. Sig. Occing. Sig. Holca. Sig. Wracheri. Sig. Osbern. Sig. Rhadori. Sig. Heribaldi. Sig. Bavoni. Sig. Wedrad. Sig. Wlf-Hravan. Sig. Egbrat. Sig. Sutoris comitis.

Ego Werinhardus indignus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Communitio de terra Sancti Salvatoris et Duadungi.

52. Nihil sibi quispiam cernitur minuendo, quiddam e contra recipitur in augmentis. Ideoque placuit atque convenit inter Meinhardum advocatum sancti Salvatoris de Werthina monasterio, nec non et hominem nomine Thiadungum, ut terras eorum ubi locus opportunus eveniebat, inter se commutare deberent, quod ita et fecerunt. Ergo donavit memoratus Meinhardus supra scripto Thiadungo in concambio, in terra sancti Salvatoris in *Giffriding Hovum*, jornaes 8 et libram unam cum 5 solidis. Similiter ei contra dedit memoratus Thiadungus supra scripto Meinhardo in concambio terram suam, quiddam ibidem habuit juxta stirpem sancti Salvatoris super fluvium Hosapa. Unde inter se duas epistolas uno tenore conscriptas fieri et adfirmare rogaverunt, ut unusquisque, quod a patre suo accepit, hoc habeat, teneat atque possideat, vel quiddam ex eo facere voluerit, liberam ac firmissimam in omnibus habeat potestatem ad faciendum. Actum in loco qui dicitur Wertina, sub die 8 Idus Maii, regnante domno Hluthario, anno 1, indictione 4.

Ego Thiathardus indignus subdiaconus rogatus scripsi et subscripsi.

Signum Thiadungi et Wracardi, qui hoc tradiderunt juxta Hosapa. Sig. Meinhardi advocati nostri. Sig. Benno. Sig. Gunthardi. Sig. Genic. Sig. Bernheri. Sig. Wlfeni. Sig. Helmbat. Sig. Irminfrid. Sig. Lotrad. Sig. Wolfridi. Sig. Nithardi.

Prestaria Helmbaldi.

53. Dum omnibus vicinis suis non habetur incognitum, qualiter Helmbaldus filius Heribaldi tradidit ad reliquias sancti Salvatoris, et in manus Ludgeri abbatis in eleemosynam suam comprehensionem illam, quam ipse Helmbaldus in propria hæreditate et in communione proximorum suorum proprio labore et adjutorio amicorum suorum legibus comprehendit et stirpavit, id est, in loco, qui dicitur Widapa, in villa Salchem. Et postea postulavit, ut dimidiam ipsam comprehensionem in beneficium accipere deberet diebus vitæ suæ et filii sui sub usu fructifero, id est, de medio solido per singulos annos ad Pesga Domini ad supra dictas reliquias, quæ in eodem loco ponendæ sunt ad lumina comparanda. Ita et feci ego modicus abbas Ludgerus: præstiti ei dimidiam comprehensionem illam in ea ratione, ut diebus vitæ suæ et filii sui meliorati fiant: res ipsæ, quæ ad eandem comprehensionem respiciunt, absque ulla distractione et contradictione post obitum ipsorum ad supra dictas reliquias melioratæ revertantur, et in usum servorum Dei, qui easdem reliquias procurare, Deo largiente, et custodire merentur in posterum. Acta est autem hæc præstaria publice in loco ipso, qui dicitur Widapa, sub die 8 Idus Maii anno tricesimo tertio gloriosi regis Carli. Ego Ludgerus abbas subscripsi.

Signum Gerusalem presbyteri. Sig. Hardgeri clerici. Sig. Wigeri clerici. Sig. Guntberti clerici. Sig. Bocco clerici. Sig. Gerfrid clerici.

Ego Wambertus clericus subscripsi.

Traditio Sigwini in Hrotbertinga-Hova.

54. Notum fieri desidero tam præsentibus quam etiam futuris, qualiter ego Sigiwinus, filius quondam

A Gislberti, tradidi Ludgero presbytero contra pretium ejus particulam hæreditatis meæ, id est in Hrotbertinga hova unum modicum curtile cum agris 3, in eadem villa, et cum Waterscapis, perviis, communiis pascuis, et dedi ei potestatem habere in silvam quæ dicitur Sitroth, et in aliam silvam, quæ dicitur Huvil. Hæc omnia ego Sigiwinus tradidi superius nominato presbytero Ludgero secundum legem: traditaque in perpetuum esse volo, et nullis unquam temporibus immutari, sed a me et omnibus habeat potestatem jure hæreditario, quicquid exinde facere voluerit, et cuicumque voluerit post obitum suum donare. Acta est autem publice cum stipulatione subnixâ, in villa quæ dicitur Widugises Hova, anno tricesimo quinto regni domni nostri gloriosi regis Carli, 11 Kal. Julii coram testibus ac manumissoribus, quorum nomina subtus adnotantur.

Notavi diem, tempus, locum, quo hæc scripta sunt. Signum Sigiwini, qui hoc testamentum fieri rogavit, et propria manu firmavit. Sig. Hildifridi. Sig. Theodberti. Sig. Raadheri. Sig. Meginhardi. Sig. Folcheri. Sig. Wigberti. Sig. Boldheri. Sig. Notrici.

Ego Werinhardus presbyter rogatus scripsi et subscripsi.

Traditio Raadaldi.

55. Tradidi ego Raadald in eleemosynam meam ad ecclesiam, quam Ludgerus abbas in Withmundi collocavit, omnem partem modicæ hæreditatis meæ, id est, et in Holmissi, et in Withmundi, quiddam ibi habere visus sum tam in terra, quam in silva, cum omni integritate tradidi ad supra dictam ecclesiam; traditumque in perpetuum esse volo, et nunquam ulterius immutari.

Signum Meginungi. Sig. Walda. Sig. Gerbaldi. Sig. Bosuc. Sig. Werbert. Sig. Atalgot. Sig. Alfrim. Sig. Frithwardi presbyteri.

Traditio Folcberiti.

56. Notum fieri cupio omnibus tam præsentibus quam futuris, qualiter ego Folcbrat aliquantulam particulam hæreditatis data terra juris mei in villa quæ dicitur Bilici, a Theganbaldo ingenuo et nobili homine comparavi in villa, quæ nuncupatur Fisclacu, id est Rothum illum, quod dicitur Widuberg. Hoc Rothum a supra dicto Nobili Franco Theganbaldo ego Folcbrat comparavi, et aliquantos annos possedi, et in eo laboravi quod potui. Nunc autem eundem Rothum in terra aratoria, quiddam in eo unquam aratum fuit dedi Ludgero presbytero, cum omni integritate contra terram aratoriam illius hovæ, quæ dicitur Alfgeding-Hovæ. In ea ratione accepi hovam illam a Ludgero presbytero vicino meo in cambia contra terram aratoriam Rothi supra dicti, ut eam jure hæreditario in perpetuum possidere debeam, et ad proprios usus hæreditatis redigere, aut quiddam exinde utile esse decrevero, liberam et firmissimam habeam potestatem ab omnibus, sive vivens facere, sive post obitum meum tantum ad usum fructiferum pertinentem et proficentem. Si quis vero, quod futurum esse non credo, ego ipse, quod absit, aut aliquis de hæredibus et pro hæredibus meis seu quælibet opposita persona, qui contra hanc cartam Cambiæ injusto conamine venire tentaverit, aut eam infringere voluerit, imprimitus iram Dei cælestis incurrat, et a sanctorum angelorum societate separetur, et ab ingressu omnium ecclesiarum alienus existat, quoadusque se correxerit a nefaria præsumptione, et insuper a fisco multatus auri libras duas, argentii pondus decem coactus exsolvat, et sic quidem, quod repetit, evindicare non valeat, sed firma et immutabilis hæc cambia in sempiternum permaneat, stipulatione subnixâ.

Acta est autem publice, an. 31 gloriosi atque religiosi secundi regis Carli, xvi Kal. Martii, in loco qui dicitur Diapanbeci, in ripa Buræ, coram testibus ac manumittentibus, quorum nomina subtus adnotantur.

Notavi tempus, diem, locum, quo hæc acta sunt. **A** Signum Ludgeri presbyteri : is eam chartam fieri rogavit et propria manu firmavit.

Signum Berngeri. Sig. Alfdagi. Sig. Hildiradi. Sig. Berwinl. Sig. Gisfridi. Sig. Beuno. Sig. Liudrici. Sig. Walafridi.

Traditio Theodgrimi diaconi.

57. Notum fieri desidero omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Theodgrim, filius quondam Aldgrini, tradidi omnem hereditatem meam, quam Ricfridus mihi tradidit, pro remedio animæ meæ, et pro æterna retributione ad monasterium quod constructum est in honorem sancti Salvatoris, in loco qui dicitur Werthina, in pago Riporum juxta fluvium Rura, ubi Hildigrimus episcopus præesse videtur. Tradidi eam supra dictam in villa quæ dicitur Arlo, in pago Threatan, cum omni integritate, hoc est una ecclesia, in terris, in mancipiis, in domibus, in ædificiis, silvis, aquis, aquarumve decursibus, totum et integrum trado atque transfirmo : ita eam tradidi, traditamque in perpetuum esse volo, et nullis unquam temporibus immutari, sed ad perpetuos usus ejusdem ecclesiæ superius nominatæ custodes quidquid exinde facere voluerint, liberam et firmissimam a me et ab omnibus habeant potestatem.

Acta est autem publice cum stipulatione subnixâ, anno 7 gloriosi atque religiosi regis et imperatoris Hludowici, xiv Kal. Julii. Facta est autem hæc traditio in loco, qui dicitur Mimigernaford, coram testibus ac manumittentibus quorum nomina subtus annotantur.

Notavi diem, tempus, locum, quo hæc scripta sunt.

Signum Theodgrimi, qui hanc traditionem fieri rogavit, et propria manu firmavit.

Signum Liudolfi. Sig. Aldgeri. Sig. Aldberti. Sig. Adoni. Sig. Adaldung. Sig. Eburgeri. Sig. Folcbrat. Sig. Erpulf. Sig. Thancheri. Sig. Theadi. Sig. Ogeri. Sig. Bavoni. Sig. Hatto. Sig. Egilhard. Sig. Waldric. Sig. Mareward. Sig. Marcrad. Sig. Vab. Sig. Herimod.

Ego Werinhard presbyter scripsi et subscripsi.

Traditio Bettoni in Holtheim.

58. Notum fieri desidero omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Betto, filius quondam N... tradidi particulam hereditatis meæ Ludgero abbati accepto pretio juxta consensum amborum, in pago Nivanheim in villa, quæ dicitur Holtheim, id est, curtile, cum adjacentiis, uno rodo et modico prato, ex uno journali in terra arabili cum cæteris omnibus, quæ ad ipsum curtile, legaliter respiciant, hoc est, pascuis, perviis, usibus aquarum, dominationemque in silvas ad supra dictam villam pertinentes cum pastu plenissimo juxta modulum curtulis ipsius. Hæc omnia superius denominata ego Betto cum omni integritate tradidi Ludgero abbati traditamque in perpetuum esse volo et nullis unquam temporibus ulterius immutari, sed ad perpetuos usus ecclesiæ Dei quidquid exinde facere voluerint, liberam et firmissi-

am a me et ab omnibus habeat potestatem. Acta est autem publice cum stipulatione subnixâ in loco qui dicitur Ad Crucem, anno tricesimo tertio regni religiosissimi regis Carli, sub die vi Nonas Maii. Notavi diem, tempus, locum, quo hæc scripta sunt.

Signum Bettoni, qui hanc traditionem perfecit, et propria manu firmavit.

Signum Landberti. Sig. Horulfi. Sig. Erlulfi. Sig. Folcheri, Sig... Sig. Hrotulfi. Sig. Folcberti. Sig. Miloni.

Et ego Thiathald presbyter scripsi et subscripsi.

Traditio Andgeri in Volum.

59. Notum cupio fieri omnibus, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Andger per manus Wolframusi tertiam partem hereditatis meæ vendidi et pauperibus erogavi, reliquas duas partes tradidi ad ecclesiam sancti Salvatoris, quæ est constructa in pago Riporum, in loco qui dicitur Werthina super fluvio Rura, in ea ratione, ut uxor mea medietatem habeat omnibus diebus vitæ suæ illius hereditatis, quod ad prænominatam ecclesiam tradidi in precaria, hoc est tertiam partem hereditatis meæ, et post obitum suum ad prædictam ecclesiam pro remedio animæ meæ, traditumque in perpetuum esse volo, præsensque traditio firma permanet in æternum. Acta in Werthina monasterio vi Idus Januarii, anno 5 regni domini Hlotharii regis, indictione 7.

Ego Thiathardus diaconus rogatus scripsi et subscripsi. Signum Andgeri, qui hoc tradidit. Sig. Wolframni. Sig. Folcberti. Sig. Meginhardi. Sig. Aldeberti. Sig. Wolf. Sig. Theatradi. Sig. Sigibaldi. Sig. Gerbaldi. Sig. Frithubaldi. Sig. Beginbaldi. Sig. Bomheri. Sig. Waldheri. Sig. Meinradi.

Traditio Willeburg.

60. In Christo fratri Hildigrim episcopo emptori ego Willeburg venditrix. Constat me tibi vendidisse, et ita vendidi proprietatis meæ in pago Ruragawa, in villa quæ vocatur Menithima, id est in terra arabili, terra et silva, jornales 6, et accipi a te pretio, sicut inter nos placuit atque convenit, tantum ita ut post hunc diem jam dictas res jure habendi, tenendi, dandi, vendendi, vel quicquid exinde facere volueris, liberam et firmissimam in omnibus habeas potestatem. Actum est autem publice cum stipulatione subnixâ, in villa quæ dicitur Werthina, ad locum.... super fluvio Rura, ubi levata fuit, et ante testes seu manumissores sub die 6... imperante domino nostro Carolo imper.

Sigillum Willeburg, quæ hanc traditionem fieri rogavit.

61. Traditio Bringeri. — 62. Ixpingi prope Rhenum. — 63. Werdilburg. — 64. Afferi presbyteri. — 65. Fridubergæ de Mellingi. — 66. Venditio Gerum et Lebwar de Arnapa. — 67. Vend. Fridric de Arnapa. — 68. Trad. Sigibaldi et ejus uxoris in Hoangi. — 69. Tr. Rumbri. de pago Riguario. — 70. Trad. Heribrathi. — 71. Exwini et Ricwini in Vuiti. — 72. Trad. Radberti. — 73. Trad. Hronan-ger de Bunnagao.